TÜRK KLÂSİKLERİ

«Türk Klâsikleri» serimiz, başlangıcından bugüne kadar Türk edebiyatının yetiştirdiği başlıca sanatçıların seçilmiş eserlerini, yazarların hayat ve sanatlarını inceleyen bir araştırma yazısının ışığında, açıklamalar ve notlarla, herkesin kolayca okuyup anlayabileceği küçük bir cilt içinde okuyucuların önüne koymak maksadıyle hazırlanmıştır.

Daha çok, okullarımızda yeni yetişen gençliğin ihtiyacı gözönünde tutularak, edebiyat derslerine yardımcı kitap olacak nitelikte düzenlenen bu dizi içinde, Divan edebiyatımızın, Halk edebiyatımızın, Yenilik edebiyatımızın ve daha sonraki büyük şair ve yazarların eserleri ayrı birer cilt halinde yer almıştır.

Bu kitap, Millî Eğitim Bakanlığı'nca tavsiye edilmiştir.

15 lira

FUZULİ • TÜRK KLÂSİKLERİ

TÜRK KLÂSİKLERİ

FUZULİ

Hayatı
Sanatı
Şiirleri

VARLIK YAYINLARI

TÜRK KLÂSİKLERİ: 8

FUZULİ

HAYATI
SANATI
ŞİİRLERİ

Hazırlayan:
CEVDET KUDRET

Altıncı Basılış

VARLIK YAYINEVİ
Ankara Caddesi, İstanbul

TÜRK KLÂSİKLERİ: 8

Bu kitabın ilk baskısı Aralık 1952'de, ikinci baskısı Eylül 1955'de, üçüncü baskısı Ocak 1959'da, dördüncü baskısı Ocak 1963'de, beşinci baskısı Kasım 1968'de yapılmıştır.

Varlık Yayınları, sayı: 1784
İstanbul'da Üçler Matbaası'nda basılmıştır
Ağustos, 1974

HAYATI VE SANATI

HAYATI:

Türk edebiyatının en büyük şairlerinden sayılan Fuzuli, (Ölm. 1556)'nin hayatı hakkında çok az bilgi vardır. Asıl adı Mehmet'tir. Babasının adı Süleyman'dır. Fuzuli, farsça, divanının önsözünde yazdığına göre, ilkin başka bir mahlas almış, aynı mahlası başka bir şair de alınca, kendi şiirlerinin ona, onun şiirlerinin de kendisine mal edilmesinden korkarak, hiç kimsenin beğenip kabullenmiyeceği «Fuzuli» (boşboğaz, her şeye burnunu sokan) kelimesini mahlas edinmiştir; bütün ilimlerin ve fenlerin kendisinde toplanmasına çalışan şair, bu kelimeyi, «bilgi ve fazilet» anlamlarına gelen «fazl» kelimesinin çoğulu olan «fuzûl» kelimesiyle de ilgisi yüzünden kendisine uygun görmüştür. Fuzuli'nin doğduğu yıl belli değildir. Doğduğu yer hakkında çeşitli söylentiler vardır. Tarihçi Âli, onun Bağdat'lı olup orayı yurt edindiğini, Kınalızade Hille'li, Riyazi ise Kerbelâ'lı olduğunu söylerler. Fuat Köprülü, şair hakkında yazılanları gözönünde bulundurarak, onun Hille'de doğduğu sonucuna varmıştır. (**İslâm Ansiklopedisi,** c. IV., s. 687); Abdülbâki Gölpınarlı ise, şairin doğrudan doğruya kendi ifadesine dayanarak, onun Kerbelâ'da doğduğunu kabul etmektedir. (Fuzuli Divanı, 1948, s. VI - VIII). Fuzuli, Türkçe divanının önsözünde, Irak'ı Arab'da doğduğunu, bütün ömründe başka bir memlekete gitmediğini ve Kerbelâ toprağının başka memleketlerin iksirinden daha şerefli olduğunu, kendi şiirini her yerde yücelten sebebin de bu olduğunu söyleyerek Kerbelâ'da doğduğuna işaret etmiştir. Farsça divanının önsözünde de, yine, Irak'ı Arab'da doğup orada oturduğu yerin toprağının o şehitlerin (Hasan ve Hüseyin'in) kaniyle karılmış olduğunu, kendisinin hamurunun da bu toprakta yuğrulduğunu, o havayla, o suyla gelişmiş olduğunu, o yüzden şiirlerinde dert eseri bulunduğunu, fakat şairliğinin sermayesinin de bu olduğunu söylemiş ve aynı önsözün sonlarında, Necef ve Kerbelâ toprağında zuhûr ettiğini tekrarlamış ve buna eklediği bir kıtada da, oturduğu yerin Kerbelâ toprağı olduğunu, bu yüzden, şiirine her yerde saygı gösterilmesi lâzım geldiğini, şiirlerinin altın değil gümüş değil, inci değil, lâ'l

değil, toprak, fakat Kerbelâ toprağı olduğunu açıkça bildirmiştir. Bu ifadelere göre, onun, ömrünü Kerbelâ ve Necef'te geçirmiş bulunduğunu kabul etmek gerekir. Tezkirelerin onu «Bağdadi» diye anmalarını, Kerbelâ'nın Bağdat'a bağlı bir yer olmasıyla izah etmek mümkündür.

Sadıkî tezkiresinde, Fuzuli'nin Bayat aşiretine mensup bulunduğu kayıtlıdır. Bu ifadeye dayanılarak, bazı müsteşrikler, onun Kürt olduğunu ileri sürmüşlerdir. Kürtler arasında da o devirde tesadüfen bu adda bir kabile bulunduğunu bir vesikadan öğrenilmektedir; fakat Türkler arasında Bayat'lar eski ve büyük bir Oğuz aşireti olup, bunların bir zümresinin büyük Selçuklular devrinden beri Irak'ta yaşadığı bilinmektedir. Zaten Fuzuli, Farsça divanının önsözünde ve **Hadikat-üs-suada** adlı eserinde «ana dilinin Türkçe olduğunu» açıkça bildirmiştir.

Fuzuli iyi bir öğrenim görmüştür. Türkçe divanının önsözünde, devrinde «aklî» (heyet, hendese, hikmet, v.s.) ve «naklî» (hadis tefsir, v.s.) bütün İslâm ilimlerini öğrendiğini bildirir. Fuzuli'nin çağdaşı Ahdî'nin tezkiresinde de, şairin hadis ve tefsirden başka hendese, heyet ve hikmet bildiği ve üç dille şiirler yazdığı kayıtlıdır .Bunlardan başka, felsefe, tıp, kimya ve dinî ilimlerde de geniş bilgisi olduğu çeşitli konulardaki eserlerinden ve şiirlerinden anlaşılmaktadır. Tezkirelerde «Mevlâna Fuzuli» diye anılması da, onun bilgisinin genişliğine ve derinliğine bir delil sayılabilir. Bununla beraber, onun kimlerden ders gördüğü bilinmemektedir. Hille müftüsünün oğlu olduğu, Arabî ilimleri Rahmetullah'tan, edebî ilimleri de şair Habibî (Ölm. 1516 - 1519)den okuduğu, Rahmetullah'ın kızını sevip, onunla evlendiği hakkındaki söylentilerin nereden çıktığı belli değildir; eldeki kaynaklarda buna dair hiçbir kayıt yoktur.

Fuzuli'nin mezhebi hakkında, onun «Şiî» mi, yoksa «Sünnî» mi olduğu konusu üzerinde, bir zamanlar çetin tartışmalara girişilmiş ise de, eldeki kaynaklardan edinilen bilgiye ve doğrudan doğruya şairin kendi eserlerine dayanılarak, onun «Şiî» olduğu bugün ispat edilmiştir.

Fuzuli'nin hayatını nasıl geçirdiği hakkında kesin bir bilgi yoktur. Ancak, bazı şiirlerinden anlaşıldığına göre, Necef'te gömülü bulunan Ali'nin türbesine «bir ömür», yani uzun bir müddet «hâdim» (= hizmet görücü) lik etmiş ve bu hizmete karşılık «râtibe» adı verilen bir maaş almış,

fakat günün birinde, bilmediğimiz bir sebepten ötürü râtibesi kesilmiştir. Bu şiirlerden edinilen bilgiyle, Farsça divanının önsözünde geçen, şiirlerinin «Necef ve Kerbelâ toprağında zuhur ettiği» ifadesi birbirini tutmaktadır.

Fuzuli'nin râtibesinin Safevîler devrinde kesildiği tahmin olunmakla beraber, bunun tarihi kesin olarak bilinemiyor. Râtibesinin kesildiği tarihten Bağdat'ın Osmanlılar tarafından alındığı tarihe (1534) kadar onun nasıl bir ömür geçirdiği belli değildir; bu devirde tekrar Kerbelâ'ya çekildiği sanılıyor. Bağdat'ın Osmanlı idaresine geçmesinden sonra, Osmanlı ileri gelenlerini görmek ve kaside sunmak üzere, gurbete çıkarak Bağdat'a kadar gittiğini ve o tarihlerde işsiz olduğunu ve perişan bir halde bulunduğunu, sunduğu kasidelerden öğreniyoruz.

Osmanlılar devrinde başta padişah olmak üzere, sadrazam İbrahim Paşa, Kazasker Kadri Efendi, Vezir Rüstem Paşa, Nişancı Celâlzade Mustafa Çelebi, Bağdat Valisi Ayas Paşa, Veys Paşa, Bağdat Kazaskeri Seyyid Mehmet v.s. gibi Osmanlı ileri gelenlerine sunduğu kasidelere karşılık, her halde birtakım «câize»ler almış, ayrıca, kendisine dokuz akçalık bir de maaş bağlanmıştır. Âşık Çelebi tezkiresinde ve ondan naklen Kınalızade Hasan Çelebi tezkiresinde, Fuzuli'nin bundan sonra geçim darlığından kurtulup az-çok refahlı bir hayata kavuştuğu kayıtlı ise de, şairin Nişancı Celâlzade Mustafa Çelebi'ye gönderdiği meşhur **Şikâyetname** adlı mektubunda öğrendiğimize göre, Evkaf'ın «zevâid'inden verilecek olan bu maaşı Fuzuli bir türlü alamamış, bu iş için kendisine verilen «berat» elinde kalmış, kendisi de tekrar uzlete çekilmiştir.

Safevîler devrinde olduğu gibi, Osmanlılar devrinde de lâyık olduğu derecede takdir edilmeyen Fuzuli, çağdaşı Ahdî'nin verdiği bilgiye göre, 1556'da Irak'ta başgösteren bir tâun salgınında ölmüştür. Ahdî, onun ölümüne, «Göçtü Fuzuli» sözünü tarih düşürmüştür. (H. 963 [M. 1556]. Mezarının nerede olduğu belli değildir. Kerbelâ'da, Yavuz devrinde kurulmuş bir Bektaşi tekkesinde tekkenin kurucusu ve Fuzuli'nin çağdaşı Abdülmümin Dede adlı bir Bektaşi şeyhinin yanında gömülü olduğu söylentisi hiç bir tarihî temele dayanmamaktadır.

Fuzuli'nin Fazli adlı bir oğlu olduğu, bunun da Türkçe, Arapça ve Farsça şiirler yazdığı, hususiyle muamma ve ta-

rih söylemekte başarı gösterdiği Ahdî tezkiresinde ve başka kaynaklarda kayıtlıdır.

SANATI:

Ortaçağ öğretim sistemine göre İslâm medreselerinde, bütün ilimleri okutma yolu tutulurdu. Böyle bir çevre içinde yetişen ve ilme çok önem veren Fuzuli, devrinin bütün ilimlerini öğrenmiştir. Türkçe divanının önsözünde, «ilimsiz şiirden ruhsuz kalıp gibi nefret ettiğini» bildirir.

Türkçe ve Farsça divanlarının önsözlerinden öğrendiğimize göre, daha çocuk denecek yaşta şiirle uğraşmaya başlamış, ömrü boyunca devam ettiği bu yolda Arapça, Farsça ve Türkçe birer divan meydana getirmiştir. Bunlardan başka, çeşitli konularda, manzum ve mensur bir hayli eseri daha vardır.

Fuzuli, Âzerî lehçesiyle yazmıştır. Türkçe divanının önsözünden öğrendiğimize göre, ilkin Arapça ve Farsça şiirler yazmış, Türkçe şiirlerini daha sonra kaleme almıştır. Bir kıtasında da, Türkçe ile ince şiirler söylemenin güç olduğunu, fakat kendisinin bu güçlüğü yenebileceğini ifade etmiştir. Fuzuli, Türkçenin konuşma dilindeki inceliklerini aksettirmekte gerçekten üstün bir başarı göstermiştir:

Öyle zaif kıl tenimi firkatinde kim
Vaslına mümkün ola yetürmek sabâ beni.

(Bk. Leylâ ve Mecnun, 2)

beytinde **zaif** kelimesinin **if** hecesini vezinle zorlayıp birkaç misli uzatarak **zaiif** şeklinde söylemek suretiyle, zayıflığın derecesini sözün ahengiyle sezdirmeğe çalışmıştır; nasıl ki konuşurken, aşırı derecede zayıf bir insanı tarif için **zaiiif, nahiiif** deriz.

Gamım pinhan dutardım ben, dediler: «Yâre kıl rûşen»,
Desem, ol bi-vefâ bilmen inanır mı? inanmaz mı?

(Bk. Gazeller, 15)

beytinde, **mı** soru edatını vezinle zorlayıp uzatarak, **inanır mıı? inanmaz mıı?** şekline sokuşu, tereddüdü ifade etmek içindir; nitekim, konuşurken de tereddüdü anlatmak için soru edatını birkaç misli uzatır; meselâ: **Söylesem miii, söylemesem miii? gitsem miii, gitmesem miii?** v.s. deriz.

Fuzuli'nin şiirleri, ana çizgileri bakımından dindışı şiirlerdir; içlerinde yer yer tasavvufu okşayan parçalar da rastlanan bu şiirler, çoklukla aşk tema'sı üzerine kurulmuştur; fakat bu aşk, maddî bir aşk değil, manevî bir aşktır. O, bu yoldaki şiirlerinin çoğunda, aşk derdinden hoşnut olduğunu, bu derdin eksilmeyip, çoğalmasını dilediğini bildirir. Türk edebiyatının en büyük lirik şairlerinden sayılan Fuzuli, hususiyle, gazel tarzında, bir de **Leylâ ve Mecnun** mesnevisinde çok üstün başarı göstermiştir. Türkçe divanının önsözü içindeki manzum bir parçada, «şairin kudretini gösteren şiirin gazel olduğunu» söylemiş, kendi gönlüne de, «türlü şiir çeşitleri içinden gazeli seçmesini» öğütlemiştir.

Fuzuli, Divan edebiyatının sanat anlayışına sadık kalmakla beraber, bu edebiyatta her şair tarafından ortaklaşa kullanılan birtakım şekil ve söz kalıpları arasında kendi kişiliğini korumasını bilmiştir. Ahdî ve Lâtifî tezkirelerinde, onun, «tarzında yaratıcı ve yolunda icatçı» olduğu yazılıdır. Her türlü söz hünerine fazla düşkünlük göstermesine rağmen, gazelleri, okuyucu üzerinde «samimî» intibaını uyandırmaktadır; fakat kasideleri kelime ve fikir oyunlariyle çok yüklü ve yapmacıklıdır.

Kişiliğinin gelişmesinde, kendinden önce yetişen bazı Fars ve Türk şairlerinin açık tesirleri vardır. Onun şiirlerinde, Fars şairlerinden Sadi (Ölm. 1292), Selman (Ölm. 1376), Hafız (Ölm. 1389), Kâtibi (Ölm. 1435), Nizamî (Ölm. 1206) v.s.'nin Türk şairlerinden hususiyle Ali Şir Nevâî (1441 - 1500), Habibî (Ölm. 1516-1519), Nizamî (XV. yüzyıl), Hayalî-i Kadîm (XVI. yüzyıl) Necatî (Ölm. 1508) v.s.'nin tesirleri yer yer görülmektedir. Lâtifî tezkiresinde de, onun «Nevâî tarzına yakın gönül aldatıcı bir tarzı ve acayip bir üslûbu olduğu» kayıtlıdır.

Fuzuli'nin ünü zamanımıza kadar, çeşitli alanlarda gittikçe yayılmış, başka başka lehçelerle yazan birçok şairler üzerinde kuvvetli izleri görülmüştür. Âzerî edebiyatı üzerindeki derin tesiri tabiî olmakla beraber, onun dışında, Çağatay edebiyatında Nevâî hâkimiyetiyle rekabet etmiş; Osmanlı edebiyatında ise, çağdaşı Hayalî (Ölm. 1556) ve Taşlıcalı Yahya (Ölm. 1582)'dan başlayarak Bağdat'lı Ruhî (Ölm. 1605), Baki (1526-1599), Nedim (Ölm. 1730), Şeyh

Galip (1757-1798) v.s. üzerinde kuvvetli tesiri olmuştur. Bellibaşlı Osmanlı tezkirecileri, ondan hep saygı ve takdirle bahsetmişlerdir.

Şiî ve şair olması yüzünden, Bektaşi'ler ve Alevî'ler tarafından da benimsenmiş, şiirleri bestelenerek Bektaşi tekkelerinde ve Alevî âyin-i cemlerinde söylenmiş, **Hadikat-üs-suadâ** adlı eseri Şiî'ler tarafından muharrem aylarında yapılan matem törenlerinde okunmuştur. Fuzuli'nin Halk edebiyatı üzerinde de kuvvetli tesiri olmuştur; Âşık Ömer (Ölm. 1707), Gevherî (Ölm. 1715'ten sonra), Dertli (1772-1845) v.s. gibi ünlü saz şairlerinin aruzla yazdıkları «divan, selis, semâî kalenderî» adı verilen şiirlerinde bu tesiri açıkça görmek mümkündür. Tanzimat devrinde yetişen son Divan şairleri üzerinde olduğu gibi, Tanzimat edebiyatının Namık Kemal, Abdülhak Hâmit (**Makber** adlı mersiyesinde) v.s. gibi bellibaşlı şairleri üzerinde de onun tesiri devam etmiştir.

ESERLERİ:

1. **Divân** (Türkçe): Türkiye ve Avrupa kitaplıklarında, başka başka tarihlerde yazılmış 100 kadar yazma nüshası vardır. Özel ellerdekinin sayısı belli değildir. Tebriz, Mısır, Bakû ve İstanbul'da başka başka tarihlerde 23 kere basılmıştır. Yeni Türk harfleriyle basılmış nüshaları şunlardır: **Fuzuli Divanı** (1948, Haz.: A. Gölpınarlı), **Fuzuli Divanı**, (c. 1., 1950, Haz.: A. N. Tarlan).

2. **Divan (Farsça):** Bunun da Türkiye ve Avrupa kitaplıklarında ve özel ellerde çeşitli yazmaları vardır.

3. **Divan** (Arapça): Tke nüshası, Leningrad Asya Müzesi'ndedir.

4. **Leyli vü Mecnun:** Türk edebiyatının en güzel mesnevisi sayılmaktadır. Türkiye ve Avrupa kitaplıklarında 33 yazma nüshası bulunmuştur. Özel ellerdekinin sayısı belli değildir. İstanbul ve Tebriz'de başka başka tarihlerde 7 kere basılmıştır. Yeni Türk harfleriyle basılan nüsha bunların en iyisidir: **Leylâ ile Mecnun** (1957, Haz.: N. H. Onan).

5. **Hadikat-üs-Suadâ:** Kerbelâ olayını anlatan, nazım ve nesir karışık bir eserdir. Bunun da Türkiye ve Avrupa kitaplıklarında, başka başka tarihlerde yazılmış 100 kadar yazma nüshası vardır. Özel ellerdekinin sayısı belli değildir. Mısır ve İstanbul'da, başka başka tarihlerde 8 kere basılmıştır. Henüz yeni Türk harfleriyle basılmamıştır.

6. **Şikâyetname:** Nişancı Celâlzade Mustafa Çelebi'ye yazılmış mensur mektup.

Bunlardan başka nazım ve nesirle Farsça yazılmış çeşitli eserleri vardır: **Beng ü Bâde, Heft Câm** (veya (**Sâkiname**) adlı mesnevilerle **Rind ü zâhid, Sıhhat ü Maraz**, v.s. adlı mensur risaleler bunların en ünlüleridir.

Cevdet **KUDRET**

KASİDE

NA'T

1 Saçma, ey göz, eşkten gönlümdeki odlara su
Kim bu denlü dutuşan odlara kılmaz çâre su

2 Âb-gûndur günbed-i devvâr rengi bilmezem
Yâ muhit olmuş gözümden günbed-i devvâre su

3 Zevk-i tiginden aceb yoh olsa gönlüm çâk çâk
Kim mürûr ile bırakır rahneler dîvâra su

4 Vehm ilen söyler dil-i mecrûh peykânın sözün
İhtiyat ile içer her kimde olsa yara su

5 Suya versin bâğban gülzârı zahmet çekmesin
Bir gül açılmaz yüzün tek verse bin gülzâra su

1 — Ey göz! Gönlümdeki ateşlere gözyaşından su saçma, böyle tutuşan ateşlere su fayda etmez.

2 — Dönen kubbenin (yani: gökyüzünün) rengi mi su rengindedir, yahut da gözümden akan su mu dönen kubbeyi kaplamıştır?

3 — Kılıcının (yani: kılıç gibi keskin bakışının) zevkiyle gönlüm parça parça olursa şaşmamalı; su, geçe gece duvarda yarıklar bırakır.

4 — Yaralı gönül senin ok temreninin (yani: ok temrenine benzeyen kirpiklerinin) sözünü korkarak söyler, yarası olan kimse suyu ihtiyatla içer (yani: okun temreninin çeliğinde su olduğu için, yaralı gönül ok temrenine benzeyen kirpiklerini korkarak anar, çünkü yaralı kimseye su vermek doğru değildir.)

5 — Bahçıvan zahmet çekmesin, gül bahçesini suya versin, bin gül bahçesine su verse, senin yüzün gibi bir gül açılmaz.

6 Ârızın yâdiyle nemnâk olsa müjgânım nola
Zâyi olmaz gül temennâsiyle vermek hâra su

7 Gam günü etme dil-i bîmârdan tigin dirîğ
Hayrdır vermek karangu gicede bîmâra su

. . . .

8 Men lebin müştâkıyem zühhâd Kevser tâlibi
Nitekim meste mey içmek hoş gelir huşyara su

9 Ravza-i kûyuna her dem durmayıp eyler güzâr
Âşık olmuş gaalibâ ol serv-i hoş-reftâra su

10 Su yolun toprağ olup ol kûydan dutsam gerek
Çün rakibimdir dahi ol kûya koyman vara su

11 Dest bûsî ârzûsiyle ölürsem dostlar
Kûze eylen toprağım sunun anınla yâre su

6 — Yanağını anarak kirpiklerim ıslansa ne olur? Gül isteğiyle dikene verilen su kaybolmuş sayılmaz.

7 — Gam gününde hasta gönülden kılıcını (yani: kılıç gibi keskin bakışını) esirgeme, karanlık gecede hastaya su vermek hayırlı iştir (yani: senin kılıcının çeliğinin suyu ile susuzluğumu gidermek istiyorum, onun için, gam gününde benden kılıca benzeyen bakışını esirgeme.)

8 — Ben senin dudağını özlüyorum, sofular ise Kevser (cennetteki bir su) istiyorlar, nasıl ki sarhoşa şarap, ayık kimseye de su içmek hoş gelir.

9 — Su, sevgilinin köyünün bahçesine doğru, durmadan gidiyor, galiba o güzel yürüyüşlü serviye (yani: servi boylu güzele) âşık olmuş.

10 — Toprak olup suyun yolunu o köyden tutsam gerek, çünkü su rakibimdir, o köye varmasına bırakmam.

11 — Dostlar! Onun elini öpmek arzusuyla ölürsem, toprağımdan çanak yapın, onunla sevgiliye su sunun

12 Serv ser-keşlik kılur kumrî niyâzından meğer
Dâmenin duta ayağına düşe yalvara su

13 İçmek ister bülbülün kanın meğer bir reng ile
Gül budağının mizâcına gire kurtara su

14 Tinet-i pâkini rûşen kılmış ehl-i âleme
İktidâ etmiş tarîk-i Ahmed-i muhtâra su

....

12 — Selvi, kumrunun yalvarmasına karşı dikbaşlılık ediyor; su, eteğini tutsun, ayağına düşsün, yalvarsın.

13 — Gül dudağı, bülbülün kanını bir hiyle ile içmek ister (yani: gül dudağı, güle renk vermek için bülbülün kanını bir hile ile içmek ister), su gül dudağının damarına girip bülbülü kurtarsın.

14 — Su, Ahmed-i muhtar'ın (yani: Peygamberin) yoluna uyarak temiz tabiatını insanlara apaydın göstermiş.

GAZELLER

1.

1 Olsaydı bendeki gam Ferhâd-ı mübtelâda
Bir âh ile verirdi bin Bî-sütun'u bâda

2 Verseydi âh-ı Mecnun feryâdımın sadâsın
Kuş mu karâr ederdi başındaki yuvada

3 Ferhâd'a zevk-ı sûret Mecnûn'a seyr-i sahrâ
Bir râhat içre herkes ancak benim belâda

4 Eşk i revânıma il cem' oldu var ümîdim
Kim ola vara vara cem'iyyetim ziyâde

5 Geh gamzen içmek ister kanımı gâh çeşmin
Korkum budur ki nâ-geh kanlar ola arada

6 Serverlik ister isen üftâdelik şiâr et
Kim düşmeden ayağa çıkmadı başa bâde

7 Ger görmemek dilersen resm-i cefâ Fuzûlî
Olma cefâya tâlib dünyâ-yı bîvefâda

1 — Bendeki gam, âşık Ferhat'ta olsaydı, bin Bi-sütun'u Ferhat'ın deldiği dağı yele verirdi (yani: yok ederdi).
2 — Mecnun'un âhı benim feryadımın sesini verseydi, başındaki yuvada kuş mu dururdu?
3 — Ferhat'a resim zevki, Mecnun'a sahrâ seyri yetmektedir; herkes bir rahat içindedir, ancak ben belâdayım.
4 — Akan gözyaşımı seyretmek için el toplandı, gitgide topluluğumun çoğalacağını umuyorum.
5 — Kâh yan bakışın, kâh gözün kanımı içmek ister; arada kan dökülmesinden korkuyorum.
6 — Başkanlık istersen düşkün (veya: âşık) olmayı şiar et, şarap, ayağa (veya: kadehe) düşmeden başa çıkmadı (yani: önce kadehe, sonra ağıza döküldü).
7 — Fuzuli! Eğer cefa görmemek dilersen, vefasız dünyada vefa dileme.

2.

1 Cânımın cevheri ol la'l-i güher-bâra fedâ
Ömrümün hâsılı ol şîve-i reftâra fedâ

2 Gözlerimden saçılan katre-i eşkim güheri
Leblerinden tökülen lü'lü-i şehvârâ fedâ

3 Çak-i sînemde olan kanlı ciğer pâreleri
Mest çeşminde olan gamze-i hun hâra fedâ

4 Pâre pâre dil-i mecrûh ü perîşânımdan
Ser-i kûyunda olan her ite bir pâre fedâ

5 Can ü dil kaydını çekmekten özüm kurtardım
Cânı cânâneye ettim dili dildâra fedâ

6 Ey Fuzûlî nola ger saklar isem cânı aziz
Vakt olâ kim ola bir şûh-i sitemgâra fedâ

1 — O cevher saçan lâ'le (yani: lâ'l gibi kırmızı dudağı) canımın cevheri feda olsun. O salınarak yürüyüşün tarzına ömrümün verimi feda olsun.
3 — Göğsümün yırtığındaki kanlı ciğer parçaları sarhoş (yani: süzgün) gözündeki kan içici yanbakışa feda olsun.
4 — Parça parça olmuş yaralı ve perişan kalbimden sokağının (= köyünün) başındaki her ite bir parça feda olsun.
5 — Kendimi can ve gönül kaydı çekmeden kurtardım, canı cânana, gönlü gönül sahibi olana feda ettim.
6 — Ey Fuzuli! Eğer canı aziz olarak saklarsan ne olur? Günün birinde bir zulüm ediciye feda olur.

3.

1 Yâ Rab hemîşe lûtfunu et reh-nümâ bana
Gösterme ol tarîki ki yetmez sana bana

2 Kat'eyle âşinalığım andan ki gayrdır
Ancak öz âşinaların et âşinâ bana

3 Yok bende bir amel sana şâyeste âh eğer
A'mâlime göre vere adlin cezâ bana

4 Ben bilmezem bana gereğin sen hakimsin
Men'eyle verme her ne gerekmez sana bana

5 Oldur bana murâd ki oldu sana murad
Hâşâ ki senden özge ola müddeâ bana

6 Habs-i hevâda koyma Fuzûlî-sıfat esîr
Yâ Rab hidâyet eyle tarîk-i fenâ bana

1 — Ey Tanrı! Lûtfunu bana daima kılavuz et, sana götürmeyen yolu bana gösterme.

2 — Yabancı ile tanışıklığımı kes, bana ancak kendi tanıdıklarını tanıt (yani: beni yalnız seni tanıyanlarla tanıştır).

3 — Eğer adaletin, bana, işlerime göre ceza verecekse, âh! Bende sana lâyık iş yok.

4 — Ben, bana gerekeni bilmiyorum, sen bilgesin, sana her ne gerekmezse onu bana verme.

5 — Senin dileğin neyse, benim dileğim de odur, benim senden gayrı bir dileğim olmaz, hâşâ!

6 — Fuzuli gibi beni arzu hapsine esir etme; ey Tanrı! Bana fenâ (= ölümlülük) yolunu göster.

4.

1 Dostum âlem seninçün ger olur düşmen bana
Gam değil zirâ yetersin dost ancak sen bana

2 Aşka saldım ben beni pend almayıp bir dûsttan
Hiç düşmen eylemez ânı ki ettim ben bana

3 Cân ü ten oldukça benden derd ü gam eksik değil
Çıksa can hâk olsa ten ne can gerek ne ten bana

4 Gamze tîgın çekti ol mâh olma gaafil ey gönül
Kim mukarrerdir bugün ölmek sana şîven bana

5 Ey Fuzûlî çıksa can çıkmam tarîk-ı aşktan
Reh güzâr-ı ehl-i aşk üzre kılın medfen bana

1 — Dostum, âlem senin için eğer bana düşman olursa, gam değil, çünkü sadece sen bana dost olarak yetersin.

2 — Bir dosttan nasihat almayıp ben beni aşka saldım, benim bana ettiğimi hiç bir düşman etmez.

3 — Can ve ten var oldukça benden dert ve gam eksik değil; can çıksın, ten toprak olsun, bana ne can, ne de ten lâzım.

4 — Ey gönül! O ay (yani: ay gibi parlak yüzlü güzel) yanbakış kılıcını çekti, gafil olma ki, sana ölmek, bana da matem etmek karar altına alınmıştır.

5 — Ey Fuzuli! Can çıksa bile aşk yolundan çıkmam, mezarımı âşıkların yolu üzerinde yapın.

5.

1 Ey bî-vefâ ki âdet oluptur cefâ sana
Billâh cefâdır olma demek bî-vefâ sana

2 Geh nâz ü geh kirîşme vü geh işvedir işin
Cânın sevenler olmasa yeğ âşinâ sana

3 Bin cân olaydı kâş men-i dîl'şikestede
Tâ her biriyle bin kez olaydım fedâ sana

4 Aşkında mübtelâlığım ayb eden sanır
Kim olmak ihtiyâr iledir mübtelâ sana

5 Ey dil ki hecre doymayıp istersin ol mehi
Şükr et bu hâle yoksa gelir yüz belâ sana

6 Ey gül gamında eşk ruh-i zerdim etti al
Bildirdi ola sûret-i hâlim sabâ sana

7 Düşmez çû şâh kurbu Fuzûlî gedâlara
Ol şehten iltifât ne nisbet bana sana

1 — Ey vefasız! Cefa sana âdet olmuştur; billâh, «cefasız olma» demek sana cefadır.

2 — İşin kâh naz, kâh kaş ve gözle imâ, kâh işvedir, canını sevenler seni tanımasa daha iyi.

3 — Gönlü kırık olan bende keşki bin can olaydı da, herbiriyle sana bin kere feda olaydım.

4 — Senin aşkına tutkunluğumu ayıplayan, sana isteyerek tutulunur sanmaktadır.

5 — Ey gönül! Ayrılığa doyamayıp o ayı (yani: ay yüzlü güzeli) istiyorsun; bu hale şükret, yoksa sana yüz belâ gelir.

6 — Ey gül, senin gamınla gözyaşı sarı yüzümü al yaptı, yel sana hâlimin ne olduğunu bildirdi mi?

7 — Fuzuli! Yoksullar şaha yakın düşemez; o şah sana ve bana ne münasebetle iltifat etsin.

6.

1 Kemâl-i hüsn verüptür şarâb-ı nâb sana
Sana helâldir ey mug-beçe şarâb sana

2 Seni melek göreli aşkı yazmaz oldu günâh
Velî yazıldı bu yüzden besi sevâb sana

3 Lebîn suâline vermez cevâb uşşâkın
Suâl olursa bu senden nedir cevâb sana

4 Cezâ gününde sorulmaz hatâlar eylediğin
Yeter figaan ile ben verdiğim azâb sana

5 Beni karârım ile koymaz oldun ey gerdûn
Yeridir âhım ile versem inkılâb sana

6 Safâ-yi cevher-i tîğından umma kâm ey dil
Sağınma su vere ey teşne bu serâb sana

7 Fuzûlî başına ol serv sâye saldı bugün
Ulûvv-i rıf'at ile yetmez âftâb sana

1 — Sâf şarap sana son derece güzellik vermektedir; ey meyhane miçosu (= sâki)! Şarap sana helâldir.

2 — Melek seni göreli aşkı günah yazmaz oldu, fakat bu yüzden sana çok sevap yazıldı.

3 — Senin âşıkların, dudağının sorusuna cevap vermez, bunun sebebi senden sorulursa, sen ne cevap verirsin?

4 — Yaptığın hatalar ceza gününde sorulmaz; benim feryat ederek sana verdiğim azap yeter sayılır.

5 — Ey dünya! Beni durup dinlendirmez oldun; âhım ile seni başkalaştırsam (veya: döndürsem) yeridir.

6 — Ey gönül! Onun kılıcının cevherinin sefâsından kâm alacağını umma; ey susamış! Bu serap sana su verir sanma (yani: o sevgili, seni kılıcıyla öldürür de, onun kılıcının çeliğinin suyu ile susuzluğunu giderirsin sanma).

7 — Fuzuli! O selvi (yani: o selvi boylu güzel) senin başına gölge saldı, artık yüce güneş bile sana gelemez.

7.

1 Benim tek hiç kim zâr ü perîşan olmasın, yâ Rab
Esîr-i derd-i aşk u dâğ-ı hicrân olmasın yâ Rab
2 Demâdem cevrlerdir çektiğim birâhm bütlerden
Bu kâfirler esîri bir müselmân olmasın yâ Rab
3 Görüp endîşe-i katlimde ol mâhı budur derdim
Ki ol endîşeden ol meh peşiman olmasın yâ Rab
4 Çıkarmak etseler tenden çekip peykânın ol servin
Çıkan olsun dil-i mecrûh peykân olmasın yâ Rab
5 Cefâ vü cevr ile mu'tâdem anlarsız nolur halim
Cefâsına had ü cevrine pâyân olmasın yâ Rab
6 Demen kim adli yok yâ zulmü çok her hâl ile olsa
Gönül tahtına andan özge sultân olmasın yâ Rab
7 Fuzûlî buldu genc-i âfiyet meyhâne küncünde
Mübârek mülktür ol mülk virân olmasın yâ Rab

1 — Ey Tanrı! Hiç kimse benim gibi inlemesin ve perişan olmasın; aşk derdinin ve ayrılık yarasının esiri olmasın, ey Tanrı!

2— Merhametsiz putlardan (yani: güzellerden) daima cefa çekiyorum; ey Tanrı! Bir müslüman bu kâfirlerin esiri olmasın!

3 — O ay'ın (yani: ay yüzlü güzelin) beni öldürmeyi düşündüğünü gördüm; derdim budur: Ey Tanrı! O ay, o düşünceden pişman olmasın!

4 — O servinin (yani: servi boylunun) okunun temrenini tenden çekip çıkarmak isteseler, yaralı gönül çıksın, fakat ok temreni çıkmasın, ey Tanrı!

5 — Cevir ve cefaya alışığım, onlarsız hâlim ne olur? Cefasına sınır, cevrine son olmasın, ey Tanrı!

6 — Adaleti yok, zulmü çok demeyin: nasıl olursa olsun, gönül tahtına ondan başka sultan olmasın, ey Tanrı!

7 — Fuzuli meyhane köşesinde âfiyet hazinesi buldu; [illegible] mülk mübarek mülktür, viran olmasın.

8.

1 Derd-i aşkım def'ine zahmet çeker dâim tabîb
Şükr kim olmuş ana zahmet bana râhat nasîb
2 Bilse zevkım vasldan firkatte efzûn olduğun
Vasldan men'in revâ görmezdi reşkinden rakîb
3 Âh bilmem neyleyim kurtulmak olmaz kayddan
Ben harîf-i sâde dil hûblar cemâli dil-firîb
4 Şem' kurbiyle tefâhur kılma ey pervâne kim
Hırmen-i ömrün yanar berk-i fenâdan an-karîb
5 Nola ağlarsa Fuzûlî ravza-i kûyun görüp
Lâcerem giryân olur kılgaç vatan yâdın garîb

1 — Hekim, daima, aşkımın derdini gidermek için zahmet çeker; çok şükür ona zahmet, bana rahat nasip olmuş (yani: hekimin gidermek için zahmet çektiği aşk derdinden ben rahatlık duymaktayım).

2 — Kavuşmaktan çok, ayrılıktan zevk aldığımı bilse, rakip haset ederek beni kavuşmaktan men etmezdi.

3 — Ah! Neyleyim bilmem; bu sevgi bağından kurtulmak olmaz, ben sâf yürekli bir kimseyim, güzellerin güzelliği ise gönül aldatıcıdır.

4 — Ey pervane! Muma yaklaşmakla övünme, yakında ömrünün harmanı ölüm şimşeği ile yanar.

5 — Fuzuli, senin köyünün bahçesini görüp ağlarsa ne olur? Garip, vatanını anınca elbette ağlar.

9.

1 Gönlüm açılır zülf-i perîşânını görgeç
Nutkum dutulur gonce-i handânını görgeç

2 Baktıkça sana kan saçılır dîdelerimden
Bağrım delinir nâvek-i müjgânını görgeç

3 Ra'nalığ ile kaamet-i şimşâdı eden yâd
Olmaz mı hacil serv-i hırâmânını görgeç

4 Çok aşka heves edeni gördüm ki hevâsın
Terk etti senin âşık-ı nâlânını görgeç

5 Kâfir ki değil mu'terif-i nâr-ı cehennem
İmâna gelir âteş-i hicrânını görgeç

6 Nâziklik ile gonce-i handânı eden yâd
Etmez mi hayâ lâ'l-i dür-efşânını görgeç

7 Sen hâl-i dilin söylemesen nola Fuzûlî
İl fehm kılar çâk-i girîbânını görgeç

1 — Perişan perçemini görünce, gönlüm açılır, gülen koncanı (yani: ağzını) görünce nutkum tutulur.

2 — Sana baktıkça gözlerimden kan saçılır, kirpiklerinin okunu görünce bağrım delinir.

3 — Şimşadın boyunu güzel diye anan, senin yürüyen selvini (yani: selvi gibi olan boyunu) görünce utanmaz mı?

4 — Aşka heves eden çok kimseyi gördüm, senin inleyen âşığını görünce arzusunu bıraktı.

5 — Kâfir, cehennem ateşini itiraf etmez (yani: cehennem ateşinin varlığını kabul etmez), senin ayrılık ateşini görünce imana gelir.

6 — Gülen koncayı (yani: açılan koncayı) inci diye anan kimse, senin inci saçan lâ'lini (yani: lâ'l gibi kırmızı dudağını) görünce utanmaz mı?

7 — Fuzuli! Sen gönlünün halini söylemesen de ne [illegible] görünce anlar.

10.

1 Dağ-ı hicrân yanmakdan ciğer kan olsa yeğ
Mülk-i dil gam menzili olunca virân olsa yeğ

2 Yârı ağyâr ile görmek âşıka düşvâr olur
Böyle görmekten esîr-i derd-i hicrân olsa yeğ

3 Sîneme peykânını gönder gönül def'ine kim
Sînede sûzan gönül olunca peykân olsa yeğ

4 Sırrımı rüsvâlığım fâş etmeden âlemlere
Râz-ı çeşmin eşk girdâbında pinhân olsa yeğ

5 Dağıdırsa nola akd-ı zülfünü her dem sabâ
Fitne ehli olanın cem'i perişân olsa yeğ

6 Dün Fuzûlî sehv edip geçmiş mey ü ma-şuktan
Tevbe edip bu yaman işten peşîman olsa yeğ

1 — Ciğer ayrılık yarasiyle yanmaktan kan olsa yeğdir; gönül memleketi gamın konak yeri olacağına viran olsa yeğdir.

2 — Sevgiliyi başkalariyle (= rakipleriyle görmek âşığa gün gelir, böyle görmektense ayrılık derdinin esiri olsa yeğdir.

3 — Gönül defetmek için göğsüme okunun temrenini gönder, göğüste yanan gönül olmaktansa ok temreni olması yeğdir.

4 — Rüsvalığım, sırrımı âlemlere açmadan, gözümün sırrı gözyaşı girdabında gizlense yeğdir.

5 — Yel, perçeminin bağını her an dağıtırsa ne olur? Fitnecilerin topluluğu perişan olsa yeğdir.

6 — Fuzuli yanılıp dün şarap ve sevgiliden vazgeçmiş, tövbe edip bu yaman işten pişman olsa yeğdir.

11.

1 Leblerîn tek lâl ü lâfzın tek dür-i şeh-var yoh
La'l ü gevher çoh lebin tek la'l-i gevher-bâr yoh

2 Senden etmem dâd cevrin var lûtfun yoh deyip
Mest-i zevk-ı şevkınem birbir yanımda var yoh

3 Kime izhâr eyleyem bilmem bu pinhan derdi kim
Var yüz bin derd-i pinhan kudret-i tekrâr yoh

4 Devr ser-mest-i şerâb-ı gaflet etmiş âlemi
Bunca ser-mestin temâşâsına bir hüşyâr yoh

5 Sûreti zîbâ sanemler çoh demen büthânede
Var çoh ammâ sana benzer büt-i ayyâr yoh

6 Ey Fuzûlî sehldir her gam ki gam-hârı ola
Gam budur kim bende bin gam var bir gam-hâr yoh

1 — Dudakların gibi, lâ'lin (yani: lâ'l gibi kırmızı ağzın) ve sözün gibi şahlara lâyık inci yok; lâ'l ve cevher (= inci) çok ama dudağın gibi cevher (= inci) yağdıran lâ'l yok.

2 — «Cevrin var, lûtfun yok» deyip senden feryat etmem, sana karşı duyduğum şiddetli arzunun zevkiyle sarhoşum, yanımda var ile yok birdir.

3 — Bu gizli derdi kime açayım bilmem, yüzbin gizli dert var, tekrarlama gücü yok.

4 — Devir, âlemi gaflet şarabiyle sarhoş etmiş, bunca sarhoşu seyi riçin bir ayık yok.

5 — Puthanede şekli güzel olan putlar çok demeyin, çok var ama, sana benzer hiyleci put yok.

6 — Ey Fuzuli! Gam ortağı (aslı: gam yiyicisi) olan her gam kolaydır; gam budur ki, bende bin gam var, bir gam ortağı yok.

12.

1 Cânımın cismimle zevk-ı ittisâli kalmadı
Âh kim sensiz dirilmek ihtimali kalmadı

2 İstedim ol mâha arz-ı hâl edem, hayret bana
Öyle gaalib oldu kim bir söze mecâl kalmadı

3 Her kimi gördünse gam üftâdesi duttun elin
Veh ki benden gayrı bir gam pâh-mâli kalmadı

4 Ey hoş ol ser-mest kim gönlünde zevk u şevkten
Âhiret endîşesi dünyâ hayâli kalmadı

5 Âferin ey câm kim sildin gönül âyinesin
Hâtır-ı pâkimde dünyânın melâli kalmadı

6 Gör Fuzûlî aşk tugyânın adem mülkün gözet
Azm-i künc et kim hevânın i'tidâli kalmadı

1 — Canımın vücudumla birleşme zevki kalmadı; ah! sensiz dirilmek ihtimali kalmadı.

2 — O aya (yani: ay yüzlü güzele) halimi anlatmak isterdim, şaşkınlık bana öyle üstün geldi ki, bir söze mecalim kalmadı.

3 — Her kimi gama düşmüş gördünse elini tuttun; eyvah! benden başka gamın ayağı altında kalan bir kimse kalmadı.

4 — Gönlünde zevk ve arzudan âhiret düşüncesi, dünya hayali kalmayan sarhoş çok hoştur.

5 — Ey kadeh, aferin! gönül aynasını sildin, temiz gönlümde dünyanın melâli kalmadı.

6 — Fuzuli! aşk coşmasını gör, yokluk ülkesini gözet, bir köşeye çekil ki havanın itidali kalmadı.

13.

1 Gördüm ol hurşîd hüsnün ihtiyârım kalmadı
Sâye tek bir yerde durmâğa karârım kalmadı

2 Bir gün olmaz tal'atın görmek müyesser ah kim
Zerrece ol gün yanında i'tibarım kalmadı

3 Pâk kıldı za'f-ı tenden levh-i dehr âyinesin
Öyle mahv oldum ki bir zerre gubârım kalmadı

4 Gam günü hem-demlerim gark oldular gözyaşına
Silmeğe gözyaşımı bir gam-güsârım kalmadı.

5 Rüzgârım hoş geçerdi âh kim devran dönüp
Oldu ahvâlim harâb ü rûzgârım kalmadı

6 Râh-ı aşk içre bana ancak fenâ maksûd idi
Şükr kim maksûda yettim intizârım kalmadı

7 Ey Fuzûlî il kamu agyârım oldu yâr için
Sûz-i dilden gayrı bir dil sûz yârim kalmadı

1— O güneşin (yani: güneş gibi parlak yüzlü güzelin) güzelliğini gördüm, iradem kalmadı; gölge gibi bir yerde durup dinlenemez oldum.

2 — Bir gün yüzün görmek müyesser olmazsa; ah! o gün yanında zerre kadar itibarım kalmadı demektir.

3 — Dünya levhası, aynasını vücudun za'fından temizledi (yani: dünyadan vücudum silinip gitti; öldüm), öyle mahvoldum ki, bir zerre tozum bile kalmadı.

4 — Arkadaşlarım gam gününde gözyaşına battılar, gözyaşımı silmeğe bir gam ortağım kalmadı.

5 — Zamanım hoş geçerdi; âh! devran (= zaman, felek, dünya) dönüp ahvalim harap oldu, zamanım kalmadı.

6 — Aşk yolu içinde benim dileğim ancak ölmekti, çok şükür ki dileğime kavuştum, beklemem sona erdi.

7 — Ey Fuzuli! el, sevgili yüzünden hep rakibin oldu; gönlümün yanmasından gayrı bir gönül yakıcı sevgilim kalmadı.

14.

1 Her gören ayb etti âb-ı dîde-i giryânımı
Eyledim tahkîk görmüş kimse yoh cânânımı

2 Lâhza lâhza hûblar gördüm ki kan içmektedir
Pâre pâre eyledim ben hem dil-i suzânımı

3 Çok yetirme göklere efgaanım ey kâfir sakın
İncinir nâgeh Mesihâ işidip efgaanımı

4 Kılma her sâat beni rüsvâ-yı halk ey berk-ı âh!
Eyleme rûşen şeb-i gam külbe-i ahzânımı

5 Kangı büttür bilmezem îmânımı gaaret kılan,
Sende îman yok ki sen aldın diyem îmânımı

6 Ey Fuzûlî câna yetmişim gönülden şükr kim
Bağladım bir dil-bere kurtardım andan cânımı

1 — Ağlayan gözümün suyunu her gören ayıpladı; tahkik ettim, sevgilimi görmüş kimse yok.

2 — Her an kan içen güzeller gördüm; ben de yanan kalbimi parça parça eyledim.

3 — Ey kâfir! feryadımı sakın göklere çok yükseltme, İsa ansızın feryadımı işitip incinir.

4 — Ey ah şimşeği! beni her saat halka rezil etme, gam gecesinde kederlerimin kulübesini aydınlatma.

5 — İmanımı yağma eden hangi puttur (yani: güzeldir) bilmiyorum; sende iman yok ki «İmanımı sen aldın» diyeyim.

6 — Ey Fuzuli! gönül yüzünden ölüm haline gelmiştim; çok şükür bir gönül götürücüye (yani: güzele) bağladım da ondan canımı kurtardım.

15.

1 Beni candan usandırdı cefâdan yâr usanmaz mı
Felekler yandı âhımdan murâdım şem'i yanmaz mı
2 Kamu bimârına cânan devâ-yı derd eder ihsan
Niçin kılmaz bana derman beni bimâr sanmaz mı
3 Şeb-i hicran yanar cânım döker kan çeşm-i gir-yânım
Uyarır halkı efgaanım kara bahtım uyanmaz mı
4 Gül-i ruhsarına karşu gözümde kanlu akar sû
Habîbim fasl-ı güldür bu akar sular bulanmaz mı
5 Gamım pinhan dutardım ben dediler «yâre kıl rûşen»
Desem ol bî-vefa bilmem inânır mı inanmaz mı
6 Değildim ben sana mâil sen ettin aklımı zâil
Bana ta'n eyleyen gaafil seni görgeç utanmaz mı
7 Fuzûlî rind-i şeydâdır hemîşe halka rüsvâdır
Sorun kim bu ne sevdadır bu sevdadan usanmaz mı

1 — Sevgili beni candan usandırdı, cefadan usanmaz mı? Ahımdan gökler yandı, dileğimin mumu yanmaz mı?

2— Sevgili, bütün hastalarının derdine ilâç veriyor, bana niçin ilâç vermiyor? beni hasta sanmıyor mu?

3 — Ayrılık gecesinde canım yanar, ağlayan gözüm kanlı yaş döker, feryadım halkı uyandırır, kara bahtım uyanmaz mı?

4 — Yanağının gülüne karşı gözümden kanlı su akar; sevgilim! bu gül mevsimidir, akar sular bulanmaz mı?

5 — Ben gamımı gizli tutardım, «sevgiliye aç» dediler, desem o vefasız acaba inanır mı? inanmaz mı?

6 — Ben sana meyletmiş değildim, aklımı sen yok ettin, beni kınayan gaafil seni görünce utanma zmı?

7 — Fuzuli çılgın bir rinttir, daima halkın diline düşmüştür, sorun ki bu nasıl sevdadır? bu sevdadan usanmaz mı?

16.

1 Hâsılım yoh ser-i kûyunda belâdan gayrı
Garazım yoh reh-i aşkında fenâdan gayrı
2 Ney-i bezm-i gamem ey âh ne bulsan yele ver
Oda yanmış kuru cismimde hevâdan gayrı
3 Perde çek çehreme hicran günü ey kanlı sirişk
Ki gözüm görmeye ol mâh-likaadan gayrı
4 Yetti bî-kesliğim al gaayete kim çevremde
Kimse yok çevrile girdâb-ı belâdan gayrı
5 Ne yanar kimse bana âteş-i dilden özge
Ne açar kimse kapım bâd-ı sabâdan gayrı
6 Bozma ey mevc gözüm yaşı habâbın ki bu seyl
Koymadı hiç imâret bu binâdan gayrı
7 Bezm-i aşk içre Fuzûlî nice âh eylemeyem
Ne temettu' bulunur bende sadâdan gayrı

1 — Senin bulunduğun yerde belâdan başka elde ettiğim şey yok; aşkımın yolunda yok olmaktan başka bir maksadım yok.

2 — Ey ah! gam meclisinin ney'iyim, ateşe yanmış kuru cismimde arzudan (veya: havadan) başka ne bulursan yele ver (yani: savur, dağıt).

3 — Ey kanlı gözyaşı! ayrılık günü yüzüme perde çek ki gözüm o ay yüzlüden başka bir şey görmesin.

4 — Kimsesizliğim o dereceye vardı, çevremde belâ girdabından başka dönen kimse yok.

5 — Bana, ne gönül ateşinden başka kimse yanar, ne de tanyelinden başka kimse kapımı açar.

6 — Ey dalga! gözümün yaşının kabarcığını bozma, bu sel (yani: gözyaşı seli) bu binadan başka hiçbir imaret bırakmadı.

7 — Fuzuli! aşk meclisinde nasıl âh etmeyeyim? bende sesten başka ne kâr bulunur?

17.

1 Yâr kılmazsa bana cevr ü cefâdan gayrı
Ben ana eylemezem mihr ü vefâdan gayrı

2 Ey deyen «gayre gönül verme» kanı bende gönül
Ser-i zülfünde olan bahtı karadan gayrı

3 Kıldı Mecnun gibi çoklar heves-i aşk velî
Duymadı derdini ben bî-ser ü pâdan gayrı

4 Lebin «çeşme-i hayvan» demezem kim lebinin
Var bir câna yarar feyzi bekaadan gayrı

5 Hiç kim bilmedi tahkîk ile ağzın sırrın
Sırr-ı gaybı ne bilir kimse Hudâ'dan gayrı

6 Ey Fuzûlî bize Takdîr gam etmiş rûzî
Kılalım sabr nedir çâre rızâdan gayrı

1 — Sevgili bana cevir ve cefadan başka bir şey yapmasa da, ben sevgi ve vefadan başka bir şey göstermem.
2 — Ey! «Başkasına gönül verme» diyen, perçeminin ucundaki kara bahtlıdan başka bende gönül nerde?
3 — Birçok kimseler Mecnun gibi aşkı arzuladı, fakat onun derdini başsız ve ayaksız olan (yani: varlığından geçmiş olan) benden başka kimse duymadı.
4 — Dudağına, «hayat çeşmesi» demiyeceğim, dudağının, ölümsüz kılmaktan başka, cana yarayan bir feyzi var.
5 — Hiç kimse tahkik ile ağzının sırrını öğrenemedi, bilinmeyen sırrı Tanrıdan başka kimse ne bilir?
6 — Ey Fuzuli! alınyazısı bize gamı nasip etmiş, sab-[illegible]delim, razı olmaktan başka ne çare var!

18.

1 Ey tegaafül birle her sâat kılan şeydâ beni
Vâkıf ol kim öldürür âhir bu istiğnâ beni

2 Ger beni hûnâbe-i eşkim nihân eyler ne sûd
Kande olsam mihnet-i aşkın kılar peydâ beni

3 Vâlih-i zevk-ı leb-i meygûn çeşm-i mestinem
Sâkıyâ sanma harâb etmiş meyü sahbâ beni

4 Hâli etmiştir beni benden mahabbet dôstlar
Ayb kılman görseniz âlemde bî-pervâ beni

5 Ey Fuzûlî bir sanem zülfüne gönlüm bağladım
Çekti zencîr-i cünûna âkıbet sevdâ beni

1 — Ey bilmezlikten gelerek beni her saat çılgına çeviren! Bil ki bu istemezlikten geliş, sonunda beni öldürür.
2 — Gerçi gözyaşımın kanlı suyu beni gizler; ne fayda! nerde olsam, aşkının mihneti beni ortaya çıkarır.
3 — Ey sâki! beni şarap harap etmiş sanma, ben senin şarap renkli dudağının zevkinin ve sarhoş (yani: süzgün) gözünün hayranıyım.
4 — Dostlar! sevgi, beni benden boşaltmıştır; dünyada beni pervasız görürseniz ayıplamayın.
5 — Ey Fuzuli! gönlünü bir putun (yani: güzelin) saçına bağladım, sevda nihayet beni çılgınlık zincirine çekti.

19.

1 Hayret ey büt sûretin gördükte lâl eyler beni
Sûret-i hâlim gören sûret hayâl eyler beni

2 Mihr salmazsın bana rahm eylemezsin bunca kim
Sâye tek sevdâ-yı zülfün pây-mâl eyler beni

3 Za'f-ı tâli' mâni-i tevfîk olur her nice kim
İltifâtın ârzû-mend-i visâl eyler beni

4 Ben gedâ sen şâha yâr olmak yok ammâ neyleyim
Ârzû ser-geşte-i fikr-i muhâl eyler beni

5 Tîr-i gamzen atma kim bağrım deler kaanım töker
Akd-i zülfün açma kim âşüfte-hâl eyler beni

6 Ey Fuzûlî kılmazsam terk-i tarîk-i aşk kim
Bu fazilet dâhil-i ehl-i kemâl eyler beni

1 — Ey put (yani: ey güzel)! seni görünce şaşkınlık beni dilsiz yapar, halimin şeklini gören beni cansız bir resim zanneder.

2 — Bana o kadar sevgi göstermezsin, merhamet etmezsin ki, saçının aşkı (veya: karanlığı) beni gölge gibi ayaklar altına serer.

3 — Talihsizliğim (aslı: talihimin zayıflığı) işimin rast gitmesine o kadar engel olur ki, iltifatın bana kavuşmayı arzulatır.

4 — Benim gibi bir dilenci senin gibi bir şaha dost olmaz ama, neyleyim ki arzu beni olmayacak düşünceyle şaşkına döndürür.

5 — Yanbakışının okunu atma, bağrımı deler kanımı …ker: saçının düğümünü açma, beni perişan halli eder.

… aşk yolunu bırakmam, bu fazilet beni

20.

1 Ey kemân-ebrû şehîd i nâvek-i müjgânınem
Bulmuşam feyz-i nazar senden senin kurbânınem

2 Nola kılsam terk-i mey minnet kılıp zâhidlere
Neylerem mey neş'esin ben kim senin hayrânınem

3 Şâne-veş yüz nâvek-i gam sancılıptır bağrıma
Tâ esîr-i halka-i gîsû'yi müşk-efşânınem

4 El çekip kat'ı nazar kılmış ilâcımdan tabîb
Bildi gûya kim harâb-ı nerkis-i mestânınem

5 Yılda bir kurban keserler halk-ı âlem îd için
Dem-be dem sâat-be-sâat ben senin kurbanınem

6 Câna meylin var ise hükm eyle teslîm eyleyim
Padişâhım ben senin bir bende-i fermânınem

1 — Ey keman kaşlı! kirpiklerinin okunun şehidiyim, senin bakışının lûtfuna ermişim, senin kurbanınım.

2 — Zâhitlere minnet edip de şarabı bıraksam ne olur? Şarap neşesini neyleyim, ben senin hayranınım.

3 — Senin mis saçan saçının halkasının esiri olduğum için, bağrıma yüz gam oku tarak gibi saplanmaktadır.

4 — Hekim el çekip bana ilâç vermekten vazgeçti, sanki senin sarhoş nerkisin (yani: süzgün bakışlı gözün) yüzünden harap olduğumu bildi.

5 — Dünya halkı bayram için yılda bir kere kurban keser, ben her zaman, her saat senin kurbanınım.

6 — Canımı istiyorsan söyle, teslim edeyim; padişahım! ben senin bir emir kulunum.

7 Gonce kılmaz şâd gül açmaz dutulmuş gönlümü
Ârzû-mend-i ruh-ı âl ü leb-i handânınem

8 Kan ediptir bağrımı âh etme her dem ey felek
Hürmetim dut bir iki gün kim senin mihmânınem

9 Ey Fuzûlî ateş-i âh ile yandırdın beni
Gaalibâ sandın ki şem'i külbe-i ahzânınem

7 — Tutulmuş gönlümü konca neşelendirmez, gül açmaz; ben senin al yanağının ve gülen dudağının isteklisiyim.
8 — Ey felek! her an ah etme, bağrımı kan etmektedir; bir iki gün bana saygı göster, senin misafirinim.
9 — Ey Fuzuli beni âh ateşi ile yaktın; beni galiba senin gamlarının kulübesinin (yani: gam yuvası olan kulübenin) mumu sandın.

21.

1 Yâr hâl-i dilimi zâr biliptir bilirem
Dil-i zârımda ne kim var biliptir bilirem

2 Yârı ağyâr biliptir ki bana yâr olmaz
Ben dahî ânı ki ağyâr-biliptir bilirem

3 Zülfünü ehl-i vefâ saydına dâm eyleyi
Beni ol dâma giriftâr biliptir bilirem

4 Ben ne hâcet ki kılam derd-i dilim yâre iyan
Kamu derd-i dilimi yâr biliptir bilirem

5 Yâr hem-sohbetim olmazsa Fuzûlî ne aceb
Özüne sohbetimi ar biliptir bilirem

1 — Sevgili, gönlümün halini inler bilmektedir, bilirim; inleyen gönlümde ne varsa bilmektedir, bilirim.
2 — Rakipler yârin bana yâr olmadığını bilir, ben de rakiplerin bunu bildiğini bilirim.
3 — Saçını vefalı kimseleri avlamak için tuzak yapalı, beni o tuzağa tutulmuş bilmektedir, bilirim.
4 — Benim, gönül derdimi sevgiliye açmaya ne lüzum var, sevgili benim bütün gönül derdimi bilmektedir, bilirim.
5 — Fuzuli! sevgili, benim sohbet arkadaşım olmazsa şaşacak ne var! benim sohbetimi kendisine ar bilmektedir (yani: benimle konuşmaktan utanmaktadır), bilirim.

22.

1 Canlar verip senin gibi cânâna yetmişem
Rahm eyle kim yetince sana câna yetmişem

2 Şükrâne-i visâline can verdiğim bu kim
Çok derd çekmişem ki bu dermâna yetmişem

3 Derdim deyip murâdıma yetsem aceb değil
Bir bendeem ki dergeh-i sultâna yetmişem

4 Bir bülbülem ki gülşen oluptur nîşimenîm
Yâ tûtiem ki bir şekeristâna yetmişem

5 Devr-i felek müyesser ediptir murâdımı
Gûyâ ki tâlib-i güherem kâna yetmişem

6 Miskin Fuzûlî'yem ki sana dutmuşam yüzüm
Yâ bir kemîne katre ki ummâna yetmişem

1 — Canlar verip senin gibi bir sevgiliye erişmişim, merhamet et ki, sana kavuşunca cana erişmişim.

2 — Senin visâline şükran olarak can verişim şundandır; çok dert çektiğim için bu dermana erişmişim.

3 — Derdimi söyleyerek muradıma erişmekte şaşacak bir şey yok, ben bir kulum ki sultanın dergâhına (= oturduğu binaya) erişmişim.

4 — Bir bülbülüm, oturduğum yer gül bahçesidir; yahut da bir papağanım, şeker kamışlığına erişmişim.

5 — Feleğin dönüşü beni muradıma erdirmiştir, sanki cevher istemiş de cevher madenine erişmişim.

6 — Ben zavallı Fuzuli'yim, yüzümü sana doğru dön- [illegible] okyanusa erişen hakîr bir damlayım.

23.

1 Zülfü gibi ayağın koymaz öpem nigârım
Yoktur anın yanında bir kılca i'tibârım

2 Bildi tamâm âlem kim derd-mend-i aşkım
Yâ Rab henüz hâlim bilmez mi ola yârım

3 Vaslından ayru kanım nola dökülse gül gül
Ben gülbün i hazânem bu fasldır bahârım

4 Tasvîr eden vücûdum yazmış elimde sâgar
Ref' olmağa bu sûret yok elde ihtiyârım

5 Dûr istemem zamânî mey neş'esin başımdan
Toprağ olanda yâ Rab durd-i mey et gubârım

6 Rüsvâlarından ol meh sanmaz beni Fuzûlî
Dîvâne olmayam mı dünyâda yok mu ârım

1 — Sevgilim saçı gibi ayağını öpmeme izin vermez, onun yanında bir kıl kadar itibarım yoktur.

2 — Bütün âlem bildi ki ben aşk dertlisiyim; ey Tanrı! sevgilim halimi henüz bilmez mi?

3 — Visâlinden ayrı kalınca kanım gül gül dökülse ne çıkar? Ben sonbahar gül fidanıyım, benim baharım bu mevsimdir (yani: sonbahardır).

4 — Vücudumun resmini yapan beni elimde kadehle göstermiş, bu resmin kaldırılması için elimde iradem yok.

5 — Başımdan şarap neşesinin hiçbir zaman uzaklaşmasını istemeyin; ey Tanrı! toprak olduğum zaman tozumu şarap tortusu yap.

6 — Fuzuli! o ay beni kendi uğrunda dile düşenlerden saymaz; çıldırmayayım mı? dünyada utanmam yok mu?

24.

1 Hoş ol zaman ki harîm-i visâle mahrem idim
Ne mübtelâ-yı belâ ne mukayyed-i gam idim

2 Gezerdim itlerin içre fezâ-yı kûyunda
Yerim behişt-i berîn idi ben bir âdem idim

3 Hemîşe secde-gehim hâk-i âstânım idi
Bu i'tibâr ile bir ser-bülend-i âlem idim

4 Gedâyı kûyun idim böyle zilletim yok idi
Serîr-i saltanat-ı kurbde muazzam idim

5 Zaman zaman eser-i pertev-i cemâlinden
Muâlic-i dil-i pür-derd ü çeşm-i pür-nem idim

6 Ziyâde gam-zedem hecr ile hoş ol günler
Ki ben bu gam-zedelikten ziyâde hurrem idim

7 Fuzûlî olmaz imiş mihnet-i firâka mûfîd
Bu zevk fikri ki bir vakt yâre mahrem idim

1 — Visâlinin haremine mahrem olduğum zaman çok hoş zamandı; ne belâya düşmüştüm, ne de gamla bağlı idim.
2 — Köyünün (= sokağının) boşluğunda köpeklerinin arasında gezerdim, yerim en yüksek cenneti, ben bir insandım.
3 — Secde ettiğim yer daima senin kapının toprağı idi, bu bakımdan âlemin en yükseği idim.
4 — Köyünün dilencisi idim, böyle alçalmamıştım, yakınlık saltanatının tahtında ulu idim.
5 — Zaman zaman güzelliğinin ışığının tesiri ile çok dertli gönlün ve çok nemli gözün hekimi idim.
6 — Ayrılıkta pek gamlıyım, benim bu gamlılıktan ötürü pek sevinçli olduğum günler de hoştu.
[illegible] Fuzuli! bir zaman sevgili ile içli-dışlı idim, bu [illegible]ntısına faydası yokmuş.

25.

1 Akl yâr olsaydı terk-i aşk-ı yâr etmez midim
İhtiyar olsaydı râhat ihtiyâr etmez midim

2 Lâhza lâhza sûretin görseydim ol şîrin-lebin
Sen gibi ey Bî-sütun ben hem karâr etmez midim

3 Yâr ile ağyârı hem-dem görmeğe olsaydı sabr
Terk-i gurbet eyleyip azm-i diyâr etmez midim

4 Ol gül-i handânı görmek mümkün olsaydı bana
Sen tek ey bülbül gülistâna güzâr etmez midim

5 Derdimi âlemde pinhan dutduğum nâçârdır
Uğrasaydım bir tabîbe âşikâr etmez midim

6 Ey Fuzulî dağ-ı hicrân ile yanmış gönlümü
Lâlezâr açsaydı seyr-i lâlezâr etmez midim

1 — Aklım yâr olsaydı, sevgilimin aşkından vazgeçmez miydim? Eğer seçmek mümkün olsaydı (veya: iradem olsaydı) rahatı seçmez miydim?
2 — O tatlı dudaklarının zaman zaman şeklini görseydim, ey Bi-sütun! ben de senin gibi olduğum yerde durmaz mıydım?
3 — Sevgili ile rakibi birlikte görmeye sabrım olsaydı, gurbetten ayrılıp memleketime gitmez miydim?
4 — Ey bülbül! o gülen gülü görmem mümkün olsaydı, senin gibi gül bahçesinden geçmez miydim?
5 — Dünyada derdimi çaresiz olarak gizli tutuyorum, eğer bir hekime uğrasaydım açıklamaz mıydım?
6 — Ey Fuzulî! ayrılık yarası ile yanmış gönlümü lâle bahçesi açsaydı, lâle bahçesinde gezmez miydim?

26.

1 Muhâlim devrden gül-gûn şarâbı kaana değşirdim
Sürûdun ceng ü ûdun nâle vü efgana değşirdim

2 Dahi zevk-i visâl-i dost şevkın istemen benden
Ki ben zevk-ı visâli mihnet-i hicrâna değşirdim

3 Beni ey bağdan ma-zûr dut gülzâr seyrinden
Ki ben gülzâr seyrin külbe-i ahzâna değşirdim

4 Gönül verdim fèna vü fakre terk-i i'tibar ettim
Bi-hamdillillâh ki âhir küfrümü imâna değşirdim

5 Fuzûlî bende zevk-ı âfiyet az iste kim çoktan
Ben anı ârzu-yı tal'at-ı cânânâ değşirdim

1 — Devrin uygunsuzluğu yüzünden gül rengi şarabı kanla değiştirdim; çeng ve udun nağmesini feryat ve figanla değiştirdim.

2 — Sevgiliye kavuşmanın zevkinden duyulan neşeyi benden istemeyin, ben kavuşma zevkini ayrılık sıkıntısıyla değiştirdim.

3 — Ey bahçıvan! beni gül bahçesi gezmesinden mazur gör, ben gül bahçesi gezmesini keder kulübesiyle değiştirdim.

4 — Yokluğa ve yoksulluğa gönül verdim, itibarı bıraktım, hamdolsun ki sonunda kâfirliğimi imanla değiştirdim.

5 — Fuzuli! benden sıhhat zevkini az iste, ben çoktan onu sevgilinin yüzünün arzusu ile değiştirdim.

27.

1 Tutuştu gam oduna şâd gördüğün gönlüm
Mukayyed oldu ol âzâd gördüğün gönlüm

2 Diyâr-ı hecrde seyl-i sitemden oldu harâb
Fezâ-yı aşkta âbâd gördüğün gönlüm

3 Ne gördü bâdede bilmem ki oldu bâde-perest
Mürid-i meşreb-i zühhâd gördüğün gönlüm

4 Firâkın odunu gördükçe mûm tek eridi
Sebât ü sabrda pûlâd gördüğün gönlüm

5 Getirdi acz görüp aşk müşkil olduğunu
Kamu hünerlere üstâd gördüğün gönlüm

6 Değildi böyle mükedder bir ehl-i işret idi
Bu kanlar içmeğe mu'tâd gördüğün gönlüm

7 Fuzûlî eyledi âheng-i ayş-hâne-i Rûm
Esîr-i mihnet-i Bağdad gördüğün gönlüm

1 — Neşeli gördüğün gönlüm gam ateşiyle tutuştu; serbest gördüğün gönlüm bağlandı.

2 — Aşkın sonsuz boşluğunda mamur gördüğün gönlüm ayrılık ülkesinde zulüm selinden harap oldu.

3 — Sofuların huyunun müridi gördüğün gönlüm şarapta ne gördü bilmem ki şaraba tapar oldu.

4 — Sebat ve sabırla çelik gibi gördüğün gönlüm, aşkın müşkül olduğunu görüp âciz kaldı.

5 — Bütün hünerlerde üstad gördüğün gönlüm, aşkın müşkül olduğunu görüp âciz kaldı.

6 — Bu kanlar içmeye alışık gördüğün gönlüm böyle kederli değildi, bir içki düşkünü idi.

7 — Fuzuli! Bağdat'ın kederinin esiri gördüğün gönlüm Anadolu meyhanesinde ahenk eyledi.

28.

1 Kerem kıl kesme sâki iltifatın bî-nevâlardan
Elinden geldiği hayrı diriğ etme gedâlardan

2 Esîr-i gurbetiz biz senden özge âşinâmız yoh
Ayağın kesme başınçin bizim mihnet-serâlardan

3 Sabâ kûyunda dil-dârın nedir üftâdeler hâli
Bizim yerden gelirsen bir haber ver âşinâlardan

4 Deme zâhid ki «terk et sîm-ber bütler temâşâsın»
Beni kim kurtarır Tanrı sataştırmış belâlardan

5 Felektir mihr-i zâil yâr gaafil ömr müsta'cil
Nedir tedbîr bilmen câna yettim bî-vefâlardan

6 Vücûdum ney gibi sûrâh sûrâh olsa âh etmem
Muhabbetten dem urduk incimek olmaz belâlar-
dan

7 Fuzûlî nâzeninler görse ızhâr-ı niyâz eyler
Terahhum umsa ayb olmaz gedâlar pâdşâlardan

1 — Sâki! lûtfet, yoksullardan iltifatını kesme; elinden gelen hayrı dilencilerden esirgeme.

2 — Biz gurbet esiriyiz, senden başka tanıdığımız yok, bizim gamhanelerden başın hakkı için ayağını kesme.

3 — Yel! sevgilimin bulunduğu yerde düşkünlerin (= âşıkların) hali nasıldır? Bizim yerden gelirsen tanıdıklardan bir haber ver.

4 — Sofu! «gümüş göğüslü putları (yani: güzelleri) seyretmeyi bırak» deme; Tanrının sataştırdığı belâlardan beni kim kurtarabilir?

5 — Feleğin güneşi yokolucudur, sevgili gaafildir, ömür acelecidir, ne tedbir yapmadı, bilmem vefasızlar beni ölüm haline getirdi.

6 — Vücudum ney gibi delik delik olsa âh etmem, sevgiden dem vurduk, belâlardan incinmek olmaz.

7 — Fuzuli nazlı güzelleri görse yalvarmaya başlar; dilencilerin padişahlardan merhamet umması ayıp olmaz.

29.

1 Ey giyip gül-gûn demâ-dem azm-i cevlân eyliye
Her taraf cevlân edip döndükçe yüz kan eyliye

2 Ey beni mahrûm edip bezm-i visâlinden müdâm
Gayrı hân-ı iltifatı üzre mihmân eyliyen

3 Bunca kim ey mâh efgaanım işittin giceler
Dimedin bir gice: «kimdir bunca efgaan eyliyen?»

4 Ey demâ-dem reşk tigiyle benim kaanım döken
Mey içip ağyâr ile seyr-i gülistan eyliyen

5 Yâr dün çekmişti katlim kasdına tig-ı cefâ
Yetmesin maksûduna yâ Rab! peşimân eyliyen

6 Aşk derdiyle olur âşık mizâcı mustakîm
Düşmenimdir dostlar bu derde dermân eyliyen

7 Derd-i hicran nâ-tüvân etmiş Fuzûlî hasteyi
Yok mudur yâ Rab devâ-yı derd-i hicrân eyliyen?

1 — Ey! gül renkli elbise giyip dolaşmaya çıkan, dönüp dolaştıkça her tarafı kana bulayan.

2 — Ey! beni kavuşma meclisinden daima mahrum edip başkasını iltifat sofrasına misafir eyleyen.

3 — Ey ay! geceleri bu kadar feryadımı işittin, bir gece de: «Bu kadar feryat eden kimdir?» demedin.

4 — Ey! her an haset kılıcıyla benim kanımı döken, şarap içip başkalarıyla gül bahçesinde dolaşan.

5 — Sevgili, dün beni öldürmek kastiyle cefa kılıcını çekmişti; ey Tanrı! onu pişman eyleyen kimse dileğine erişmesin.

6 — Âşıkın mizacı aşk derdiyle doğru olur; dostlar! bu derde ilâç veren düşmanımdır.

7 — Ayrılık derdi hasta Fuzuli'yi kuvvetsiz düşürmüştür; ey Tanrı! ayrılık derdine ilâç veren yok mudur?

80.

1 Yakma cânım nâle-i bî-ihtiyarımdan sakın
Dökme kanım âb-ı çeşm-i eşk-bârımdan sakın

2 Cevr odu yaktı beni yanımda durma ey gönül
Bir tutuşmuş âteşim kurb u civârımdan sakın

3 Ten evinden rahtını cehd eyle ey dil taşra çek
Âfet-i seyl-i sirişk-i bî-karârımdan sakın

4 Gerçi bir hâk-i rehim kimse beni almaz göze
Çok hakaretle nazar kılma gubârımdan sakın

5 Gelme kabrim üzre ey aşk içre ben tek olmayan
Ta'na taşıdır sana seng-i mezârımdan sakın

6 Ey Fuzûlî kangı mahbûbu ki sevsen rahmi var
Kıl hazer ancak benim bî-rahm yârimden sakın

1 — Canımı yakma, elimde olmayan feryadımdan sakın; kanımı dökme, gözyaşı saçan gözümün suyundan sakın.

3 — Ey gönül! ten evinden eşyanı dışarıya çıkar, kararsız gözyaşımın selinin âfetinden sakın.

4 — Gerçi bir yol toprağıyım (yani: herkesin çiğneyip geçtiği bir toprağım), kimse bana değer vermez; çok hakaretle bakma, tozumdan sakın.

5 — Ey aşkta benim gibi olmayan! mezarımın üstüne gelme; mezarımın taşından sakın, o, senin için bir yerme taşıdır.

6 — Ey Fuzuli! hangi sevgiliyi sevsen merhameti vardır, yalnız benim merhametsiz sevgilimden sakın, çekin.

81.

1 Dehenin derdime derman dediler cânânın
Bildiler derdimi yoktur dediler dermânın

2 Olsa mahbûbların aşkı cehennem sebebi
Hûr ü gılmânı kalır kendisine Rıdvân'ın

3 Urmazam sıhhat için merhem okun yâresine
İsterem çıkmaya zevk-ı elem-i peygânın

4 Geçti meyhâneden ilk mest-i mey-i aşkın olup
Ne meleksin ki harâb ettin evin Şeytân'ın

5 Ey Fuzûlî olubam garka-i girdâb-ı cünûn
Gör ne kahrın çekerem döne döne devrânın

1 — Sevgilimin ağzını derdime ilâç dediler, derdimi bildiler: «İlâcın yoktur» dediler.

2 — Eğer sevgililerin aşkı cehennem sebebi olsa, Rıdvan (= cennetin kapıcısı olan melek) ın huri ve gılmanı kendisine kalır.

3 — Okunun yarasına ,iyileşmek için merhem sürmem, senin ok temreninin eleminin zevki çıkmasını isterim.

4 — El, meyhaneden senin aşkının şarabıyle sarhoş olup geçti, nasıl meleksin ki Şeytan'ın evini harap ettin.

5 — Ey Fuzuli! çılgınlık girdabına batıyorum, zamanın döne döne ne kadar kahrını çekiyorum gör.

32.

1 Bâr-ı mihnetten nihâl-i kaametin ham olmasın
Başımızdan sâye-i serv-i kadin kem olmasın

2 Hâsılım ruhsâr ü lâ'l ü çeşm ü gamzen olmasa
Ömr bir an bir zaman bir lâhza bir dem olmasın

3 Der imiş zâhid ki olmak aybdır rüsvâ'yı aşk
Bu sözü fâş etmesin rüsvâ-yı âlem olmasın

4 Ey Fuzûlî zevk-i derd-i aşka noksan hayftır
İhtiyât et penbe-i dâğında merhem olmasın

1 — Boyunun fidanı gam yüküyle bükülmesin, başımızdan senin boyunun selvisinin gölgesi eksilmesin.

2 — Yanağını, lâ'l gibi kırmızı dudağını, gözünü ve yanbakışını elde edemezsem, bir an, bir zaman, bir lâhza, bir dem ömrüm olmasın,

3 — Sofu dermiş ki: «Aşk ile rezil olmak ayıptır»; bu sözü herkese açmasın da âleme rezil olmasın.

4 — Ey Fuzuli! aşk derdinin zevkini azaltmak yazık- [illegible] pamuğunda merhem olmasın.

33.

1 Ey Meh! benimle dostları düşmen eyledin
Düşmen hem eylemez bu işi kim sen eyledin

2 Peykânlarınla doldu tenim âferin sana
Bidâd çekmeğe tenimi âhen eyledin

3 Tahsin sana kim gönlüm evin tîre koymadın
Her zahm-ı nâvekin ana bir revzen eyledin

4 Eksilmesin tarâvetin ey eşk-i lâle-gûn
Gül gül damıp makaamımızı gülşen eyledin

5 Mümkin değil Fuzûlî cihanda ikaametin
Bihûde sen bu merhalede mesken eyledin

1 — Ey ay (yani: ay yüzlü güzel)! dostları benimle düşman yaptın; düşmanın bile yapamıyacağı bu işi sen yaptın.

2 — Tenim okunun temrenleriyle doldu, sana âferin! Zulüm çekmek için tenimi demir yaptın.

3 — Gönlümün evini karanlık bırakmadın, okunun her yarasını ona bir pencere yaptın, sana âfeirn.

4 — Ey lâle renkli gözyaşı, tazeliğin eksilmesin, gül gül damlayıp yerimizi gül bahçesi yaptın.

5 — Fuzuli! cihanda oturman mümkün değil, sen bu konak yerini boş yere ev yaptın.

34.

1 Kıldı zülfün tek perîşan hâlimi hâlin senin
Bir gün ey bî-derd sormazsın nedir hâlin senin

2 Gitti başından gönül ol serv-kaddin sâyesi
Ağla kim idbâra tebdîl oldu ikbâlin senin

3 Tiz çekmezsin cefâ tigın beni öldürmeğe
Öldürür bir gün beni âhir bu ihmâlin senin

4 Dâm-gâh-ı aşktan dut bir kenâr ey murg-i dil
Sınmadan seng-i melâmetten per ü bâlin senin

5 Sâye-veş çoktan Fuzûlî hâk-i kûyun yastanır
Ol ümid ile ki bir gün ola pâ-mâlin senin

1 — Senin ben'in, halimi saçın gibi perişan etti; ey dertsiz! bir gün «senin halin nedir?» diye sormazsın.

2 — Gönül! o selvi boylunun gölgesi senin başından gitti; ağla, ikbalin (= yüksek mevki, bahtiyarlık) idbara (= mevkiden düşme, bahtsızlık) çevrildi.

3 —Beni öldürmek için cefa kılıcını çabuk çekmiyorsun, senin bu ihmalin nihayet bir gün beni öldürecektir.

4 — Ey gönül kuşu! kınama taşıyla kanadın kırılmadan, aşk tuzağından bir yana çekil.

5 — Fuzuli bir gün senin ayağının altında çiğnenme ümidiyle, köyünün toprağına gölge gibi yatar.

35.

1 Ey firâk-i leb-i cânân ciğerim hûn ettin
Çehre-i zerdimi hûn-âb ile gül-gûn ettin

2 Ciğerim kanını gözyaşına döktün ey dil
Vara vara anı Kulzüm bunu Ceyhûn ettin

3 Nice hüsn ile seni Leyli'ye nisbet kılayım
Bilmedin kadrimi terk-i ben-i Mecnun ettin

4 Ahd kıldın ki cefâ kesmeyesin âşıktan
Âşık-ı va'de-i ihsân ile memnûn ettin

5 Cür'a cür'a mey içip zîb-i cemâl artırdın
Zerre zerre gözümün nûrunu efzûn ettin

6 Ey Fuzûlî akıdıp seyl-i sirişk ağlayalı
Aşk ehline figaan etmeği kaanûn ettin

1 — Ey sevgilinin dudağının ayrılığı! ciğerimi kan ettin, sarı yüzümü kanlı su ile gül renkli yaptın.

2 — Ey gönül! ciğerimin kanını gözyaşına döktün, gide gide onu Kızıldeniz, bunu Ceyhun yaptın.

3 — Güzellikte seninle Leylâ arasında nasıl bir münasebet kurayım? Değerimi bilmedin, ben Mecnun'u bıraktın.

4 — Âşıktan cefayı kesmemek için andiçtim, lûtuf va'diyle âşıkı memnun ettin.

5 — Yudum yudum şarap içip güzelliğinin süsünü arttırdın, gözümün nurunu zerre zerre çoğalttın.

6 — Ey Fuzuli! gözyaşı seli akıtıp ağlayan âşıklara feryat etmeyi kanun haline getirdin.

36.

1 N'ola zâhid bilse küfr-i zülfün imân olduğun
Şimdi görmüşler midir kâfir müselmân olduğun

2 Kıl sevâb ey göz döküp kan vâkıf et âlemleri
Meyl edenler aşka bilsinler ciğer kan olduğun

3 Va'de-i vaslına ol günden ki verdim gönlümü,
Ben anın bilmez midim âhır peşîmân olduğun

4 Aşkını âsan bilip oldum esîri tıfl iken
Bilmedim gittikçe bir âşûb-i devrân olduğun

5 Ey Fuzûlî hûblar vaslına eylersin heves
Gûyiyâ bilmez misin vasl içre hicrân olduğun

1 — Sofu, senin saçının kâfirliğinin (= karanlığının) iman olduğunu bilse ne olur? Şimdi kâfirin müslüman olduğu görülmüş müdür?

2 — Ey göz! kanlı yaş döküp herkese bildir de, sevap işle; aşka meyledenler ciğerin kan olduğunu bilsinler.

3 — Kavuşma va'dine o gün gönlümü verdim, ben onun nihayet pişman olacağını bilmez miydim?

4 — Onun aşkını kolay sanıp çocukken esiri oldum, gittikçe dünyanın birbirine katan biri olduğunu bilmedim.

5 — Ey Fuzuli! güzellerle kavuşmayı arzularsın, kavuşmanın içinde ayrılık bulunduğunu sanki bilmez misin?

37.

1 Dost bî-perva felek bî-rahm devran bî-sükûn
Derd çok hem-derd yok düşmen kavî tâli' zebûn

2 Sâye-i ümmîd zâil âftâb-ı şevk germ
Rütbe-i idbâr âlî pâye-i tedbir dûn

3 Akl dûn-himmet saday-i ta'ne yer yerden bülend
Baht kem-şefkat belâ'yı aşk gün günden füzûn

4 Ben garîb-i mülk-i vasl ü râh pür-teşviş ü mekr
Ben harîf-i sâde-levh ü dehr pür nakş ü füsûn

5 Her sahî-kad cilvesi bir seyl-i tûfan-ı belâ
Her hilâl-ebrû kaşı bir ser-hat-ı meşk-ı cünûn

6 Yelde berk-i lâle tek temkin-i dâniş bî-sebât
Sûda aks-i serv tek te'sîr-i devlet vâjgûn

7 Serhad-i matlûb pür-mihnet tarîk-i imtihan
Menzil-i maksûd pür-âsîb râh-ı âzmûn

1 — Dost pervasız, felek merhametsiz, devran sükûnetsiz, dert çok, derttaş yok, düşman kuvvetli, talih kuvvetsiz.

2 — Ümidin gölgesi kaybolmuş, arzu güneşi sıcak, bahtsızlığın mevkii yüksek, tedbirin mertebesi aşağı.

3 — Aklın gayreti aşağı, kınama sesi yer yerden yüksek, baht şefkatsiz, aşk belâsı günden güne çoğalıyor.

4 — Ben kavuşma ülkesinin garibiyim, yolum çok karışık ve hiyle dolu; ben dümdüz bir kimse, dünya ise nakış ve büyü dolu.

5 — Her uzun boylunun görünüşü bir belâ tufanının selidir, her hilâl kaşlının kaşı bir delilik meşkinin baş yazısıdır (serlevhasıdır).

6 — İlmin temkini yeldeki lâle yaprağı gibi sebatsız, saadetin tesiri selvinin sudaki aksi gibi başaşağı.

7 — Dileğin sınırı mihnet dolu bir imtihan yolu, isteğin konak yeri musibet dolu bir deneme yolu.

8 Şâhid-i maksat nevâ-yi çeng tek perde-nişîn
Sâgar-i işret habâb-ı sâf-ı sahbâ tek nigûn

9 Tefrika hâsıl tarîk-i mülk-i cem'iyyet mahûf
Âh bilmem neyleyim yok bir muvafık reh-nümûn

10 Çehre-i zerdin Fuzûlî'nin dutuptur eşk i âl
Gör ana ne rengler çekmiş sipihr-i nilgûn

8 — Maksadın güzeli çeng nağmesi gibi perdeli (yani: örtülü, kapalı); içki kadehi şarabın saf kabarcıkları gibi baş-aşağı.

9 —Düşünce ayrılığı hasıl olmuş, toplum ülkesinin yolu (yani: toplumun tuttuğu yol) korkunç; ah! ne yapayım bilmem, uygun bir kılavuz yok.

10 — Fuzuli'nin sarı yüzünü kırmızı gözyaşı kaplamış, mavi göğün ona ne renkler çektiğini (yani: ne oyunlar ettiğini) gör.

38.

1 Ezel kâtibleri uşşâk bahtın kaare yazmışlar
Bu mazmûn ile hat ol safha-i ruhsâre yazmışlar

2 Girip büt-hâneye kılsan tekellüm can bulur şeksiz
Musavvirler ne sûret kim derd ü divâre yazmışlar

3 Muharrirler yazanda her kime âlemde bir rûzî
Bana kısmet dil-i sad-pâreden bir pâre yazmışlar

4 Yazanda Vâmık u Ferhâd u Mecnun vasfın ehl-i derd
Fuzûlî adını gördüm ser-i tûmâre yazmışlar

1 — Ezel kâtipleri âşıkların bahtını kara yazmışlar, yüzün safhasına (yani: alına) bu mazmun ile yazı yazmışlar.

2 — Puthaneye girip konuşsan, ressamların kapı ve duvara çizdiği resimler şüphesiz canlanır.

3 — Yazarlar, dünyada herkes bir nasip yazdıklarında, benim kısmetime, yüz parçalı gönülden, bir parça yazmışlar.

4 — Dertliler Vamık, Ferhat ve Mecnun'un vasfını yazdıkları sırada, Fuzuli adını defterin başına yazmış olduklarını gördüm.

39.

1 Ham açıldıkça zülfünden belâ vü mihnetim artar
Bi-hamdillâh ömrüm uzanır cem'iyyetim artar

2 Marîz i derd-i aşkım terk-i âlemdir murâdım kim
Bu nâ-hoş mülkte eğlendiğimce mihnetim artar

3 Ne şerbettir gamın kim içdiğimce eksilir sabrım
Ne sihr eyler ruhun kim baktığımca rağbetim artar

4 Büküldü kaametim hasret yüzünden veh ki âlemde
Ümîdim eksilip her lâhza yüz bin hasretim artar

5 Çok oldukça gam u derdim reh-i aşk içre hoş-hâlim
Fuzûlî şâd olup şükretmeyim mi ni'metim artar

1 — Saçının büklümü açıldıkça belâ ve mihnetim artar, Tanrıya hamd olsun ömrüm uzar, topluluğum artar.

2 — Aşk derdinin hastasıyım, dileğim dünyayı terketmektir, bu hoş olmayan ülkede durdukça mihnetim artar.

3 — Gamın nasıl bir şerbettir ki, içtikçe sabrım eksilir; yanağın nasıl bir büyü yapar ki, baktıkça rağbetim artar.

4 — Boyum hasret yükünden büküldü, eyvah ki âlemde ümidim eksilip her an hasretim yüzbinlerce defa artar.

5 — Aşk yolunda gam ve derdim çoğaldıkça halim iyileşir; Fuzuli nimetim arttığı için neşelenip şükretmeyeyim mi?

40.

1 Kangı gülşen gülbünü serv-i hırâmânınca var
Kangı gülbün üzre gonca lâ'l-i handânınca var

2 Kangı gülzâr içre bir gül açılır hüsnün gibi
Kangı gül berki leb-i lâ'l-i dür-efşânınca var

3 Kangı hûnin sen gibi cellâda olmuştur esir
Kangı cellâdın kılıncı nevk-i müjgânınca var

4 Kangı bezm olmuş münevver bir kadin tek şem'den
Kangı şem'in şu'lesi ruhsâr-ı tâbânınca var

5 Kangı yerde sana benzer bulunur bir genc-i hüsn
Kangı bülbül nâlesi feryâd ü efganınca var

6 Kangı gülşen bülbülü söyler Fuzûlî sen gibi
Kangı bülbül nâlesi feryâd ü efgaanınca var

1 — Hangi gül bahçesinde senin yürüyen selvine (yani: selvi gibi boyuna) benzer gül fidanı var? Hangi gül fidanında senin gülen lâ'line (yani: lâ'l gibi kırmızı ağzına) benzer konca var?

2 — Hangi gül bahçesinde senin güzelliğin gibi bir gül açılır? Hangi gül yaprağı inci saçan lâ'l dudağın gibidir?

3 — Hangi kanlı, senin gibi cellâda esir olmuştur? Hangi cellâdın kılıcı kirpiklerinin ucu gibidir?

4 — Boyun gibi bir mumla hangi meclis aydınlanmıştır? Hangi mumun alevi parlak yanağın gibidir?

5 — Hangi yerde sana benzer bir güzellik hazinesi bulunur? Hangi hazinenin yılanı senin dağınık saçın gibidir?

6 — Fuzuli! hangi gül bahçesinin bülbülü senin gibi söyler? Hangi bülbülün iniltisi senin feryat ve figanın gibidir?

41.

1 Bende Mecnun'dan füzûn âşıklık isti'dâdı var
Âşık-ı sâdık benem Mecnûn'un ancak adı var

2 Kıl tefâhur kim senin hem var ben tek âşıkın
Leyli'nin Mecnûn'u Şîrîn'in eğer Ferhâd-ı var

3 Ehl-i temkinem beni benzetme ey gül bülbüle
Derde sabrı yok anın her lâhza bin feryâdı var

4 Öyle bed-halem ki ahvâlim görende şad olur
Her kimin kim dehr cevrinden dil-i nâ-şâdı var

5 Gezme ey gönlüm kuşu gaafil fezâ-yı aşkta
Kim bu sahrânın güzer-gâhında çoh sayyâdı var

6 Ey Fuzûlî aşk men'in kılma nâsihten kabûl
Akl tedbîridir ol sanma ki bir bünyâdı var

1 — Bende Mecnun'dan çok âşıklık istidadı var, gerçek âşık benim, Mecnun'un ancak adı var.

2 — Eğer Leylâ'nın, Mecnun'u, Şirin'in Ferhat'ı varsa, senin de benim gibi âşıkın var, iftihar et.

3 — Ey gül! ben ağırbaşlıyım, beni bülbüle benzetme, onun derde sabrı yok, her lâhza bin feryadı var.

4 — Hâlim o kadar kötü ki, zamanın cefasından gönlü neşesiz olan herkes benim halimi görünce neşelenir (yani: benim halimi görünce, kendi hallerinin iyi olduğunu anlayıp neşelenirler).

5 — Ey gönlümün kuşu! aşkın sonsuz boşluğunda gezme, bu çölün geçit yerinde çok avcı var.

nasihatını

42.

1 Demiş her gonceye âşıklığım râzın sabâ derler
İl ağzın dutmak olmaz korkaram ey gül sana derler

2 Esîr-i derd-i aşk u mest-i câm-ı hüsn çok ammâ
Biziz meşhûr olan Leyli sana Mecnun bana derler

3 Senin mihr ü vefâ gösterdiğin agyâra çok gördüm
Galattır kim seni «bî-mihr» okurlar «bî-vefâ» derler

4 Sana derler «büt-i Çin» zülfüne «zünnâr» söylerler
Zihi imânı yoklar küfr söylerler hatâ derler

1 — Yel, her koncaya âşıklığımın sırrını söylemiş derler, ey gül! elin ağzını tutmak olmaz, korkarım senin hakkında da söylerler.

2 — Aşk derdinin esiri ve güzellik kadehinin sarhoşu çok ama, meşhur olan biziz: sana Leylâ, bana Mecnun derler.

3 — Senin, başkalarına şefkat (= sevgi) ve vefa gösterdiğini çok gördüm, yanlış olarak seni «şefkatsiz» diye çağırırlar, «vefasız» derler.

4 — Sana «Çin putu (= güzeli», saçına «papaz kuşağı» derler; behey imanı yoklar! kâfirlikten bahsederler (veya: saçının karalığını söylerler), hatâ derler (veya: Çin Türkistan'ında güzelleriyle meşhur bir yer olan Hatâ'yı anarlar).

5 Bana derlerdi evvel: «bir melektir sevdiğin» ammâ
Görenler ben fakîre «gökten inmiş bir belâ» derler

6 Marîz i aşk akd-i zülfün eyler arzû zirâ
Muâllicler: «bu mühlik derde müşkildir devâ»
derler

7 Fuzûlî âşıka anlar ki derler: «terk-i aşk eyle,»
Demezler mi hatâ «tagyir kıl hükm-i kazâ» derler

5 — Bana eskiden: «sevdiğin bir melektir» derlerdi ama, görenler, ben fakire, «gökten bir belâ inmiş derler.

6 — Aşk hastası, senin saçının bağını arzular, zira hekimler: «Bu tehlikeli derde ilâç bulmak zordur» derler.

7 — Fuzuli! onlar âşıka «aşkı bırak» derler. «Tanrının hükmünün yerine gelişini değiştir» demekle yanlış söz söylemiş olmazlar mı?

43.

1 Âşiyan-ı mürg-i dil zülf-i perîşanındadır
Kande olsam ey peri gönlüm senin yanındadır

2 Aşk derdiyle hoşem el çek ilâcımdan tabib
Kılma derman kim helâkim zehri dermânındadır

3 Çekme dâmen nâz edip üftâdelerden vehm kıl
Göklere açılmasın eller ki dâmânındadır

4 Mest-i hâb-ı nâz edip cem et dil-i sad-pâremî
Kim anın her pâresi bir nevk-i müjganındadır

5 Bes ki hicrânındadır hâsiyyet-i kat'-ı hayât
Ol hayât ehline hayrânem ki hicrânındadır

6 Ey Fuzûlî şem' veş mutlak açılmaz yanmadan
Tâblar kim sünbülünden rişte-i cânındadır

1 — Gönül kuşunun yuvası dağınık saçlarındadır; ey peri! nerde olsam gönlüm senin yanındadır.

2 — Hekim! ben aşk derdinden hoşnudum, ilâcımdan el çek; ilâç verme ki beni öldürecek zehir senin ilâcındadır.

3 — Naz edip de düşkünlerden eteğini çekme, eteğindeki ellerin göklere açılmasından kork.

4 — Naz uykusuyla sarhoş ol da (yani: naz uykusuyla gözlerin süzülsün de) yüz parça olan gönlümü derleyip topla, çünkü onun her parçası senin bir kirpiğinin ucundadır.

5 — Senin ayrılığında hayatı kesme hassası (yani: öldürme hassası) var, senden ayrı oldukları halde yaşayabilenlere şaşıyorum.

6 — Ey Fuzuli! sevgilinin sümbüle benzeyen saçları senin canının ipliğindedir (yani: üzüntü ile iplik gibi incelmiş olan canına dolanmıştır), senin canının ipliği mum gibi yanmadıkça, o saçların kıvrımları açılmaz.

44.

Ol perî-veş kim melâhat mülkünün sultânıdır
Hükm anın hükmüdürür fermân anın fermânıdır

2 Sürdü Mecnun nevbetin şimdi hemen rüsvâ-ı aşk
Doğru derler: «her zaman bir âşıkın devrânıdır»

3 Lâhza lâhza gönlüm odundan şererlerdir çıkan
Katre katre göz töken sanmam sirişkim kanıdır

4 Çâklar göğsümde tig-i aşktan ayb etmeniz
Kim cünûn gülzârının bunlar gül-i handânıdır

5 Ey Fuzûlî ola kim ranm ede yâr efgaanına
Ağlagıl zâr anca kim zâr ağlamak imkânıdır

1 — O periye benzeyen güzel, güzellik ülkesinin sultanıdır; hüküm onun hükmüdür, ferman onun fermanıdır.

2 — Mecnun nöbetini sürdü, şimdi aşk ile dile düşen benim; doğru derler: «Her zaman bir âşıkın devridir».

3 — Gözümden damla damla dökülen şeyi gözyaşımın kanı sanmayın, onlar gönlümün ateşinden zaman zaman çıkan kıvılcımlardır.

4 — Göğsümdeki yarıklar aşk kılıcındandır; ayıplamayınız, bunlar çılgınlık gül bahçesinin gülen gülüdür (yani: açılmış güldür).

5 — Ey Fuzuli! sevgili belki senin feryadına acır; o kadar inleyerek ağla ki, inleyip ağlamak imkânı vardır.

45.

1 Perişan halk-ı âlem âh u efgaan ettiğimdendir
Perişân olduğum halkı perişan ettiğimdendir

2 Dil-i zârımda derd-i aşk gün günden fuzûn olmak
Yeten bî-derde tedbir ile dermân ettiğimdendir

3 Gözüm kim bağrımın kanın döker pergâle pergâle
Demâdem ârzû-yi lâ'l-i cânan ettiğimdendir

4 Değil bîhûde ger yağsa felekten başıma taşlar
Binâsın tîşe-i âhımla virân ettiğimdendir

5 Kaçan rüsvây olurdum kan yutup sabr edebilseydim
Melâmet çektiğim bîhûde efgaan ettiğimdendir

6 Fuzûlî, ihtilât-ı merdüm-i âlemden ikrâhım
Perî-veşler hayâlin mûnis-i cân ettiğimdendir

1 — Âh edip inlediğimden ötürü dünya halkı perişan olmaktadır; benim perişan oluşum da, halkı perişan ettiğimdendir.

2 — İnleyen gönlümde aşk derdinin günden güne çoğalması, gelen dertsize, tedbir ile derman verdiğimdendir.

3 — Sevgilimin lâ'l gibi kırmızı dudağını her an arzuladığımdan, gözüm bağrımın kanını parça parça döker.

4 — Eğer felekten başıma taşlar yağarsa boş yere değildir, bunun sebebi, feleğin binasını âhımın külüngü ile harap ettiğimdendir.

5 — Kan yutup sabredebilseydim nasıl dile düşerdim? boş yere feryat ettiğim için kınanıyorum.

6 — Fuzuli! dünya halkına (= insanlara) karışmaktan tiksinişim, periye benzeyen güzellerin hayaline canımı alıştırdığım içindir.

46.

1 Âh eylediğim serv-i hırâmânın içindir.
Kan ağladığım gence-i handânın içindir

2 Ser-geşteliğim kâkül-i müşkînin ucundan
Âşüfteliğim zülf-i perîşânın içindir

3 Bimâr tenim nerkis-i mestin eleminden
Hûnin ciğerim lâ'l-i dür-efşânın içindir

4 Yaktım tenimi vasl günü şef' tek ammâ
Bil kim bu tedârük şeb-i hicrânın içindir

1 — Âh edişim, salınarak yürüyen selvin (yani: selvi gibi boyun) içindir, kan ağlayışım gülen koncan (yani: konca gibi ağzın) içindir.

2 — Başımın dönmesi mis kokulu kâkülünün ucundadır (veya: kâkülünün yüzündendir, kâkülün içindir), perişanlığım perişan saçın içindir.

3 — Sarhoş nerkisinin (yani: süzgün gözünün) yüzünden vücudum hastadır, inci saçan lâ'lin (yani: arasından inci gibi dişlerin görünen lâ'l gibi kırmızı dudakların) için ciğerim kanlıdır.

4 — Kavuşma günü vücudumu mum gibi yaktım, bil ki, bu hazırlık senin ayrılık gecen içindir.

5 Kurtarmağa yağma-yı gamından dil ü cânı
Sa'yim nazar-ı nerkis-i fettan'ın içindir

6 Can ver gönül ol gamzeye kim bunca zamandır
Cân içre seni sakladığım ânın içindir

7 Vâiz bize dün duzâhı vasfetti Fuzûlî
Ol vasf senin külbe-i ahzânın içindir

5 — Gönül ve canı gamının yağmasından kurtarmaya çalışmam, fettan nerkisinin (yani: nerkise benzeyen gözünün) bakışı içindir.

6 — Gönül, o yanbakışa can ver ki, bunca zamandır seni onun için canımın içinde saklıyorum.

7 — Fuzuli! vâiz dün bize cehennemin nasıl olduğunu anlattı, o anlattıkları, senin gamlarının kulübesi içindir (yani: senin gam yuvası olan kulübene uygun düşmektedir).

47.

1 Şifâ-yi vasl kadrin hecr ile bimâr olandan sor
Zülâl-i şevk zevkın teşne-i didâr olandan sor

2 Gözü yaşlıların hâlin ne bilsin merdüm-i gaafil
Kevâkib seyrini şeb tâ seher bîdâr olandan sor

3 Habersiz olma fettan cevrin çekenlerden
Habersiz mestler bîdâsını hüşyâr olandan sor

4 Gamından şem' tek yandım sabâdan sorma ah-
vâlim
Bu ahvâli şeb-i hicran benimle yâr olandan sor

5 Harâb-ı câm-ı aşkım, nerkis-i mestin bilir hâlim
Harabât ehlinin hâlin yürü hammâr olandan sor

6 Muhabbet lezzetinden bi haberdir zâhid-i gaafil
Fuzûlî aşk zevkın şevk-ı aşkı var olandan sor

1 — Kavuşma şifasının değerini ayrılıkla hasta olandan sor, saf suya benzeyen arzunun zevkini güzel yüze susamış (yani :güzel yüzü özlemiş) olandan sor.
2 — Gaafil kimse (veya: gaafil gözbebeği) gözü yaşlıların halini ne bilsin? Yıldızların hareketini, sabaha kadar uyanık olandan sor.
3 — Fettan gözlerin cefasını çekenlerden habersiz olma, habersiz sarhoşların zulmünü ayık (= aklı başında) olandan sor.
4 — Gamından mum gibi yandım, halimi (= hallerimi) yelden sorma, bu hali ayrılık gecesinde benimle yâr olandan sor.
5 — Aşk kadehiyle harabım, senin sarhoş nerkisin (yani: süzgün gözün) halimi bilir, meyhaneye devam edenlerin halini git meyhaneciden sor.
6 — Gaafil sofu sevginin tadından habersizdir; Fuzuli! aşkın zevkini aşk zevki bulunandan sor.

48.

1 Serv-i âzâd kadinle bana yek-san görünür
Neye ser-geşte olan baksa hırâman görünür

2 «Can görünmez deseler tende» inanmam nitekim
Lûtftan her nice baksam tenine can görünür

3 Dedim: «Ahvâlimi cânâna kılam arz» velî
Görebilmem özümü anda ki cânân görünür

4 Ey diyen: «sabr kıl âh eyleme yârı göricek»
Bana düşvârdır ol ger sana âsan görünür

5 Sordum ahvâlimi aşkında müneccimlerden
Baktılar tali' evine dediler: «kan görünür»

6 Ne keman-dârsın ey meh ki atıp gamze okun
Yıktığın saydde ne zahm ne peykân görünür

7 Bir sanem zülfüne gûya ki veriptir gönlün
Ki Fuzûlî yine medhûş ü perîşan görünür

1 — Dümdüz selvi bana senin boyunla bir görünür, başı dönmüş olan kimse neye baksa, onu salınarak yürüyormuş gibi görür.
2 — «Vücutta can görünmez» deseler inanmam; nitekim, vücuduna nasıl bakarsam bakayım, o kadar lâtif (= şeffaf) tir ki, gözüme can gibi görünür.
3 — «Halimi sevgiliye anlatayım» dedim, lâkin kendi içimde kendimi görmem sevgiliyi görürüm.
4 — Ey! «Sevgiliyi görünce âh eyleme, sabret» diyen, o sana kolay görünürse de benim için zordur.
5 — Senin aşkınla halimin ne olacağını müneccimlerden sordum, talih evine baktılar, «kan görünüyor» dediler.
6 — Ey ay (yani: ay yüzlü güzel)! nasıl bir yaycısın ki, yanbakışının okunu atıp yıktığın avda ne yara, ne ok temreni görünür.
7 — Fuzuli bir putun (yani: güzelin) saçına gönlünü vermiş gibi, yine şaşkın (veya: sarhoş) ve perişan görünüyor.

49.

1 Sabâ ağyardan pinhan gamım dil-dâra izhar et
Habersiz yârimi hâl-i harâbımdan haberdâr et

2 Getir yâdım anın yanında ger görsen ki kahr eyler
Hamûş olma yine düşmân takribiyle tekrâr et

3 Gönül gam günlerin tenhâ geçirme iste bir hemdem
Ecel hâbından efganlar çekip Mecnun'u bîdâr et

4 Giriftâr-ı gam-ı aşk olalı âzâde-i derdim
Gam-ı aşka beni bundan beter yâ Rab giriftâr et

5 Fuzûlî bakmak olmaz ol güneş yâdiyle hurşîde
Ne vech ile kim olsa gün geçer fikr-i şeb-i târ et

1 — Yel! rakiplerden gizli gamımı sevgiliye aç, habersiz sevgilime harap halimden haber ver.

2 — Eğer kahreylediğini görürsen, yanında beni an; susma, küfür eder gibi görünerek adımı tekrar et.

3 — Gönül! gam günlerini yalnız geçirme, bir arkadaş iste, feryat ederek Mecnun'u ecel uykusundan uyandır.

4 — Aşk gamına tutulalı dertten kurtuldum; ey Tanrı! beni aşk gamına bundan beter esir et.

5 — Fuzuli! o güneşi (yani: güneşe benzeyen güzeli) anarak güneşe bakmak olmaz, gün nasıl olsa geçer, sen karanlık geceyi düşün.

50.

1 Ey esîr'i dâm-ı gam bir gûşe-i meyhâne dut
Dutma zühhâdın muhâlif pendini peymâne dut

2 Çizginirken başına şem'-i rûhundan cânımı
Men' kılma anı hem ol şem'e bir pervâne dut

3 Ger sana efganımı bîhûde derse müddeî
Ol söze dutma kulak ben çektiğim efgaane dut

4 Kılmazam zencir-i zülfü terkin ey nâsh beni
Hâh bir âkıl hayâl et hâh bir divâne dut

5 Ey olup sultan diyen: «dünyâda benden gayrı yoh»
Sen seni bir cuğd bil dünyâyı bir virâne dut

6 Ey Fuzûlî dehr Zâl'inin firîbinden sakın
Olma gaafil er gibi depren işin merdâne dut

1 — Ey gam tuzağının esiri! bir meyhane köşesi tut; sofuların uygunsuz (= aykırı) nasihatini tutma, kadeh tut.

2 — Canımı, yanağının mumunun başında dönmekten menetme, onu o muma bir pervane say.

3 — Eğer bir iddiacı, sana feryadının boş yere olduğunu söylerse, o söze kulak verme, benim feryadıma kulak ver.

4 — Ey nasihatçı! onun saçlarının zincirini bırakmam, beni ister bir akıllı hayal et, ister bir deli say.

5 — Ey sultan olup da, «dünyada benden başkası yok» diyen; sen seni bir baykuş bil, dünyayı bir virane say.

6 — Ey Fuzuli! dünya Zâl (Firdevsi'nin Şahname'sinde adı geçen kahraman, Rüstem'in babası) nin hiylesinden sakın, gaafil olma, er gibi mücadele et, işini erkekçe tut!

51.

1 Gönülde bin gamın vardır ki pinhân eylemek olmaz
Bu hem bir gam ki il tâ'nından efgaan eylemek olmaz

2 Ne müşkil derd olursa bulunur âlemde dermanı
Ne müşkil derd imiş aşkın ki dermân eylemek olmaz

3 Fenâ mülküne çok azm etme ey can çekme zahmet kim
Bu tedbîr ile def'-i derd-i hicrân eylemek olmaz

4 Duâlar eylerim benden yana bir dem güzâr etmez
Ne çâre sihr ile servi hırâman eylemek olmaz

5 Fuzûlî âlem-i kayd içre sen dem urma aşkından
Kemal-i cehl ile da'vâ-yı irfân eylemek olmaz

1 — Gönülde bin gamım vardır, gizlemek olmaz; bu öyle bir gam ki elin kınamasından feryat etmek olmaz.
2 — Ne kadar zor dert olursa olsun dünyada ilâcı bulunur, aşkın ne kadar zor bir dert imiş ki ilâç vermek olmaz.
3 — Ey can! ölüm ülkesine pek gitme; zahmet çekme, bu tedbirle ayrılık derdini gidermek mümkün değildir.
4 — Dualar ederim, fakat sevgili hiçbir zaman bana doğru gelmez; ne çare, selviyi büyü ile yürütmek mümkün değildir.
5 — Fuzuli! sen bu dünyada aşkından dem vurma, son derece cahillikle bilgi dâvasına kalkışmak olmaz.

52.

1 Râz-ı aşkın saklaram dilde nihân ey serv-i nâz
Gitse başım şem'tek mümkin değil ifşâ-yı râz

2 Hûblar mihrâb-ı ebrusuna meyl etmez fakih
Ölse kâfirdir müselmanlar ana kılman namâz

3 Kimse ol bed-hûya ızhâr idebilmez hâlimi
Ey sürûd-i nâle Tanrıyçin sen olgıl çâre-sâz

4 Ben hud öldüm ey türâbımdan olan sâgar müdâm
Rindler bezmin görüp bir bir yetir benden niyâz

5 Ey Fuzûlî kalmışam hayrette bilmen neyleyim
Devr zâlim baht nâ-ferman tâleb çok ömr az

1 — Ey naz selvisi; aşkının sırrını gönülde gizlice saklarım, başım gitse bu sırrı açığa vurmak mümkün değil.
2 — Fıkıhçı, güzellerin kaşının mihrabına meyletmez; müslümanlar! o kâfirdir, ölürse ona namaz kılmayın.
3 — O kötü huyluya hiç kimse halini açamaz; ey feryat nağmesi, Tanrı için sen bir çare bul!
4 — Ben öldüm, ey toprağımdan yapılan kadeh! rintlerin meclisini görüp onlara daima benim yalvarmamı (veya: dileğimi) bir bir götür.
5 — Ey Fuzuli! şaşıp kalmışım, ne yapacağımı bilmiyorum; devir zalim, baht emir dinlemez, istek çok, ömür az.

53.

1 Figan kim bağrımın o lâle-ruh kan olduğun bilmez
Ciğer pergâlesinde dâğ-ı pinhân olduğun bilmez
2 Habîbim gönlümü cem'eylemez ruhsârı devrinde
Meğer zülfü gibi hâlim perîşan olduğun bilmez
3 Kılar taksîr edip bir lûtf her dem gönlüm almakta
Vefâ resmin sanır düşvâr âsân olduğun bilmez
4 Güzeller devlet-i vaslın bulan mağrûr olan âşık
Neşât-ı vaslda endûh-ı hicrân olduğun bilmez
5 Dil-i sad-pâreden bidâd kesmez gamze-i mestin
Ne gaafil pâdşahtır mülk virân olduğun bilmez
6 Sanır zâhid özün hâli hayâlinden hatâdır bu
Bu hayrân olduğundandır ki hayrân olduğun
bilmez

7 Fuzûlî hasteye düşmen söziyle dôst cevr eyler
Zihî sâde muârız kavli bühtan olduğun bilmez

1 — Eyvah! o lâle yanaklı, bağrımın kan olduğunu bilmiyor; ciğer parçasında gizli yara olduğunu bilmiyor.

2 — Sevgilim değirmi yanağında gönlümü derleyip toplamaz; meğer benim halimin kendi saçı gibi perişan olduğunu bilmiyormuş.

3 — Her zaman gönlümü almak lûtfunda bulunmaz, vefa âdetini zor sanır, kolay olduğunu bilmez.

4 — Güzellere kavuşma saadetine kavuşarak mağrur olan âşık kavuşmanın neşesinden ayrılık kederi bulunduğunu bilmez.

5 — Zalim, yüz parça olmuş gönülden sarhoş (yani: süzgün) yanbakışını kesmiyor (ayırmıyor), ne gaafil padişahtır ki memleketin harap olduğunu bilmiyor.

6 — Sofu, kendisinde senin hayalin bulunmadığını sanıyor, bu yanlıştır; bu hayran olduğundandır ki hayran olduğunu bilmiyor.

7 — Dost, düşmanın sözüne uyarak, hasta (veya: yaralı) Fuzuli'ye cefa ediyor, sadece düşmanın sözünün iftira olduğunu bilmiyor.

54.

1 Âlem oldu şâd senden ben esîr-i gam henûz
Âlem etti terk-i gam bende gam-ı âlem henûz

2 Can bağışlardı lebin ızhâr-ı güftâr eyleyip
Urmadan İsî leb-i can-bahşlıkdan dem henûz

3 Secde-gâh etmişti aşk ehli kaşın mihrâbını
Kılmadan hayl-i melâik secde-i Âlem henûz

4 Ey Fuzûlî eyledi her derde derman ol tabib
Bir benim zahmımdır ancak bulmayan merhem
henûz

1 — Herkes senden neşelendi, ben henüz gam esiriyim; herkes gamı bıraktı, herkesin gamı henüz bendedir.

2 — İsa henüz can bağışlayıcı dudaktan dem vurmadan, senin dudağın konuşarak can bağışlardı.

3 — Melâikeler zümresi henüz Âdem'e secde etmeden, âşıklar senin kaşının mihrabını secdegâh yapmıştı.

4 — Ey Fuzuli! o hekim her derde ilâç verdi, ancak bir benim derdime henüz merhem bulunamadı.

MUSAMMATLAR

1 Perîşan-halin oldum sormadın hâl-i perîşanım
Gamından derde düştüm kılmadın tedbîr-i dermânım
Ne dersin rûzgârım böyle mi geçsin güzel hanım
Gözüm cânım efendim sevdiğim devletli sultânım

2 Esîr-i dâm-ı aşkın olalı senden vefâ görmen
Seni her kande görsem ehl-i derde âşinâ görmen
Vefâ vü âşinâlık resmini senden revâ görmen
Gözüm cânım efendim sevdiğim devletli sultânım

3 Değer her dem vefâsız çerh yayından bana bîn oh
Kime şerh eyleyem kim mihnet ü endûh ü derdim çoh
Sana kaldı mürüvvet senden özge hiç kimsem yoh
Gözüm cânım efendim sevdiğim devletli sultânım

1 — Senin için perişan halli oldum, perişan halimi sormadın; gamından derde düştüm, beni iyileştirmeye girişmedin; güzel hanım! ne dersin? zamanım böyle mi geçsin? gözüm, canım, efendim, sevdiğim, devletli sultanım!

2 — Aşkının tuzağına esir olalı senden vefa görmüyorum, seni her nerde görsem dertlilere âşina görmüyorum, vefa ve âşinalık tarzını sana revâ görmüyorum; gözüm, canım, efendim, sevdiğim, devletli sultanım.

3 — Vefasız dünyanın yayından her an bana bir ok değer, kime açıklayayım ki, mihnet, keder ve derdim çoktur, mürüvvet sana kaldı, senden başka hiç kimsem yok, gözüm, canım, efendim, sevdiğim, devletli sultanım.

4 Nazar kılmazsın ehl-i derd gözden âkıdan seyle
Yamanlıktır işin uşşâk ile yahşı mıdır böyle
Gel Allahı seversen bendene cevr etme lûtf eyle
Gözüm cânım efendim sevdiğim devletli sultânım

5 Niçin gönlün demâdem zulm ile bidâda râğıbdır
Güzeller sen gibi olmaz cefâ senden ne vâcibdir
Senin tek nâzenine nâzenin işler münâsibdir
Gözüm cânım efendim sevdiğim devletli sultânım

6 Gözümden dem-be-dem bağrım ezîp yaşım gibi gitme
Seni terk etmezem çün ben beni sen dahi terk etme
Amandır zalim olma ben gibi mazlûmu incitme
Gözüm cânım efendim sevdiğim devletli sultânım

7 Fuzûlî şîve-i ihsânın ister bir bedâyın rdı
Dirildikçe ser-i kûyun ölenle hâk-i pâyındır
Gerek öldür gerek ko hükm hükmün ra'y ra'yindir
Gözüm cânım efendim sevdiğim devletli sultânım

4 — Dertlilerin gözden akıttığı sele bakmazsın; işin âşıklara kötülük etmektir; böyle iyi mi oluyor? Gel Allahı seversen kuluna cevr etme, lûtuf et, gözüm, canım, efendim, sevdiğim, devletli sultanım.

5 — Gönlün niçin daima zulme rağbet eder? Güzeller senin gbi olmaz, cefa sana neden gerekli olsun? Senin gibi nazlı güzele nazlı işler uygundur, gözüm, canım, efendim, sevdiğim, devletli sultanım.

6 — Her an bağrımı ezip gözümden yaşım gibi gitme, ben seni madem ki bırakmıyorum, sen de beni bırakma, aman zalim olma, benim gibi masumu incitme, gözüm, canım, efendim, sevdiğim, devletli sultanım.

7 — Fuzuli, lûtfunu isteyen bir yoksulundur, dirildikçe köyünün (= sokağının) köpeği, ölünce ayağının toprağıdır, ister öldür, ister bırak, hüküm senin, rey senindir, gözüm, canım, efendim, sevdiğim, devletli sultanım.

2.

1 Hâsılım berk-i hâvadisten melâmet dâğıdır
Mesnedim kûy-ı melâmette fenâ toprâğıdır
Zâr gönlüm tende zındân-ı belâ dutsâğıdır
Rahm kıl devletli sultanım mürüvvet çağıdır

2 Devr cevrinden ten ü cânımda râhat kalmadı
Sûret-i hâlimde âsâr-ı ferâgat kalmadı
Mihnet ü gam çekmeğe min ba'd tâkat kalmadı
Rahm kıl devletli sultanım mürüvvet çağıdır

3 Gönlümün mülkün cefâ seylâbı viran eyledi
Bahtımın hâlin hücûm-i gam perîşân eyledi
Bağrımı endişe-i devr-i felek kan eyledi
Rahm kıl devletli sultanım mürüvvet çağıdır

1 — Olayların şimşeğinden elde ettiğim şey kınanmak yarasıdır, kınanma köyünde dayanağım ölüm toprağıdır, vücudumda inleyen gönlüm belâ zindanının esiridir; devletli sultanım! merhamet et, insanlık gösterecek zamandır.

2 — Devrin cefasından vücut ve ruhumda rahat kalmadı, halimin görünüşünde feragatten eser kalmadı; mihnet ve gam çekmeğe bundan sonra takat kalmadı; devletli sultanım! merhamet et, insanlık gösterecek zamandır.

3 — Cefa seli gönlümün ülkesini harap etti, gamın hücumu bahtımın halini perişan etti, dünyanın dönüşünün (yanı: gidişatının) düşüncesi bağrımı kan etti; devletli sultanım! merhamet et, insanlık gösterecek zamandır.

4 İntihâsız cevrler odlara yandırdı beni
Acı sözler tatlı cânımdan usandırdı beni
Halktan bihûde feryâdım utandırdı beni
Rahm kıl devletli sultanım mürüvvet çağıdır

5 İsteyip bir çare çoh yeldim yöğürdüm her yana
Rahm edip bir kimse imdâd etmedi mutlak bana
Çâresiz kaldım mürüvvet isteyip geldim sana
Rahm kıl devletli sultanım mürüvvet çağıdır

6 Gör Fuzûlî'nin ruh-ı zerdinde eşk-ı âlini
Perde-i idbâr tutmuş sûret-i ikbâlini
Derd-mendldir inâyetler edip sor hâlimi
Rahm kıl devletli sultanım mürüvvet çağıdır

4 — Sonsuz cefalar beni ateşlere yandırdı, acı sözler beni tatlı canımdan usandırdı, boş yere feryadım beni halktan utandırdı; devletli sultanım! merhamet et, insanlık gösterecek zamandır.

5 — Bir çare isteyip her yana çok koştum, hiç kimse acıyıp da bana imdat etmedi, çaresiz kaldım, insanlık göstermeni isteyerek sana geldim; devletli sultanım! merhamet et, insanlık gösterme zamanıdır.

6 — Fuzuli'nin sarı yüzünde kırmızı gözyaşını gör, ikbalinin (= ilerleyişinin, bahtının) yüzüne idbar (= mevkiden düşme, talihin dönmesi) perdesi örtülmüş, o senin dertlindir, lûtuf edip halini sor; devletli sultanım! merhamet et, insanlık gösterme zamanıdır.

3.

1 Vây yüz bin vây kim d'l-dârdan ayrılmışem
Fitne-çeşm ü sâhir-i hun-hârdan ayrılmışem
Bülbül-i şûrîden gülzârdan ayrılmışem
Kimse bilmez kim ne nisbet yârdan ayrılmışem
Bir kadî şimşâd ü gül-ruhsârdan ayrılmışem

2 Dostlar ben nâle vü feryâd kılsam ayb imes
Çerh-i bed-mihrin elinden dâd kılsam ayb imes
Gam diyârın dil arâ âbâd kılsam ayb imes
Bu binâ birle cihanda ad kılsam ayb imes
Bir kadî şimşâd ü gül-ruhsârdan ayrılmışem

3 Vasl umup cevr ü cefâsın çekerken can henüz
Mihr umup şavkında yanarken dil-i sûzan henüz
Cism-i gam-nâkimde var iken gam-ı hicran henüz
Yetmeden pâyâna âh u nâle vü efgan henüz
Bir kadî şimşâd ü gül-ruhsârdan ayrılmışem

1 — Vây! yüz bin vây! ki sevgiliden (aslı; gönül zaptediciden) ayrılmışım; gözü karışıklık çıkarandan ve kan dökücü büyücüden ayrılmışım; perişan bülbülüm, gül bahçesinden ayrılmışım; nasıl bir sevgiliden ayrılmış olduğumu kimse bilmez, bir şimşir boylu ve gül yanaklıdan ayrılmışım.
2 — Dostlar! ben inleyip feryat etsem ayıp değil, merhametsiz dünyanın elinden imdat istesem ayıp değil, gönlümün içinde gam diyarını imar etsem ayıp değil, bu yüzden dünyada adım çıksa ayıp değil, bir şimşir boylu ve gül yanaklıdan ayrılmışım.
3 — Can henüz kavuşma umup onun cevr ve sefasını çekerken, yanan gönül sevgi umup henüz arzusuyla yanarken, feryat henüz sona ermeden bir şimşir boylu ve gül yanaklıdan ayrılmışım.

4 Mülk-i vaslı dil-berin gönlümde ma'mûr olmadan
Aşk câmından Fuzûlî mest ü mahmûr olmadan
Derd-i bî-derman hücûmundan tenim dûr olmadan
Aşk ara âşıklığım âlemde meşhûr olmadan
Bir kadî şimşâd ü gül-ruhsârdan ayrılmışem

1 Menem ki kaafile-sâlâr-ı kârbân-ı gamem
Müsâfir-i reh-i sahrâ-yı mihnet ü elemem
Hakir bakma bana kimseden sağınma kemem
Fakîr-i pâdşeh âsâ gedâ-yı muhteşemem
Sirişk taht-ı revandır bükâ vü âh alem
Belâ vü derd mülâzım cefâ vü cevr haşem

4 — Gönlümde o gönül götürücünün (= güzelin) kavuşma ülkesi henüz imar edilmeden, Fuzuli aşk kadehinden sarhoş ve mahmur olmadan, aşk içinde âşıklığım âlemde ün almadan, bir şimşir boylu ve gül yanaklıdan ayrılmışım.
1 — Ben gam kervanının kafilebaşısıyım, mihnet ve elem çölünün yolunun misafiriyim, bana hor bakma, kimseden aşağıyım sanma, padişah gibi bir yoksul muhteşem bir dilenciyim: gözyaşı tahtırevandır, ağlama ve âh sancaktır, belâ ve dert maiyet, cefa ve cevir tebaadır.

2 Ne mülk ü mâl bana çerh verse memnûnem
Ne mülk ü mâlden âvâre kılsa mahzûnem
Eğerçi müflis ü pest ü muhakkar u dûnem
Demâdem öyle hayâl eylerem ki Kaarûn'em
Gönülde nakd-i vefâ genci lîk pinhânî
Gözüm hızâne-i lâ'l ü güher velî fâni

3 Hasûd sûret-i ahvâlime nazar kılmaz
Cefâ kılar ben-i bî-çâreye hazer kılmaz
Sanır ki nâle-i zârım ana eser kılmaz
Anı mürûr ile âlemde derbeder kılmaz
Zamâne içre mücerrebdir intikaam-ı zaman
Hemîşe yahşıya yahşı gelir yamana yaman

4 Fuzûlî eylediğin ahdine vefâ kılgıl
Yeter şikâyet edip şerh-i mâcerâ kılgıl
Vücûdunu hedef-i nâvek-i belâ kılgıl
Kamu cefâlara sabreyleyip duâ kılgıl
Kim olan dôst rızası hemin sana hâsıl
Rızâ-yı dôsttur asl-ı temettu' ey gaafil

2 — Dünya bana ne mülk ve mal verse memnunum, ne mülk ve malımı alsa mahzunum, gerçi iflâs etmiş, alçak, hor ve aşağıyım, daima öyle hayal eylerim ki Kaarun'um; gönülde vefa parasının (yani: vefa denen servetin) bir hazinesi vardır, lâkin bu hazine gizlidir; gözüm lâ'l ve cevher hazinesidir, fakat bu hazine ölümlüdür.

3 — Kıskanç kimse halimin şekline bakmaz, ben biçareye cefa etmekten korkmaz, inleyen feryadım ona tesir etmez sanır, geçip giderek âlemde onu serseri sanır, halbuki zaman içinde zamanın intikamı denenmiştir; daima iyiye iyi, kötüye kötü gelir.

4 — Fuzuli ettiğin yemine vefa göster, şikâyet edip [illegible] -lattığın yetişir, vücudunu belâ okuna hedef [illegible] asıl kâr dostun rızasıdır.

1 Ben kimem bir bîkes ü bîçare vü bî-hânüman
Tâliim âşüfte ıkbâlim nigûn bahtım yaman
Nemli eşkimden zemin memlû ünümden âsıman
Ah ü nâlem nâveki peyveste ham kaddim keman
Tir-i âhım bî-hatâ te'sîr-i nâlem bîgüman
Muttasıl gam-hâne-i sinemde yüz gam mihman
Kande bir gam etse benden istesinler ben zıman
Yoh bana dâm-ı belâ vü kayd-ı mihnetten aman
Çıkmadı gönlümden endûh ü gam mihnet heman
Ey benim cânım sen ü gönlüm seninle şâdman
Sensiz olman ayrı mihnetten belâdan bir zaman
El-aman hicran belâ vü mihnetinden el-aman!

1 — Ben kimim? bir kimsesiz, biçare, evsiz barksız biriyim; talihim perişan, ikbalim altüst olmuş, bahtım kötü, nemli gözyaşımdan yeryüzü, sesimden (= feryadımdan) gökyüzü dolmuş; âh ve feryadımın oku daimidir, bükülmüş boyum keman gibidir; âhımın oku kusursuzdur, feryadımın tesiri şüphesizdir; göğsümün gamhanesinde daima yüz gam misafirdir, nerde bir gam kaybolsa benden istesinler, ben kefilim; bana belâ tuzağından ve mihnet bağından aman yoktur; gönlümden keder, gam ve mihnet hemen hiç çıkmadı; ey benim canım sen ve gönlüm seninle neşelidir, senmadı; ey benim canım sen ve gönlüm seninle neşelidir, sensiz olunca mihnetten ve belâdan hiçbir zaman ayrı olmam; ey ayrılık, el-aman! belâ ve mihnetinden el-aman!

2 Fâriğ idim cümle âlemden bilir âlem beni
Ayb ederdi bî-haber sanıp beni-Âdem beni
Koymadı devrân-ı çerh öz hâlime hurrem beni
Şâd iken âlemde çerh etti esîr-i gam beni
Saldı yüz sevdâya ol gîsû-yı ham-der-ham beni
Şimdi Mecnun'dan gam-ı aşk içre sanman kem beni
Yâr çün kılmaz harîm-i vaslına mahrem beni
Sen ki mahremsin sabâ billâh anıp her dem beni
Söyle ey gül kim sana baht eylemez hem-dem beni
Sensiz olman ayrı mihnetten belâdan bir zaman
El-aman hicran belâ vü mihnetinden el-aman!

2 — Bütün âlemden vazgeçmiştim, âlem beni bilir, insanoğlu beni her şeyden habersiz sanıp ayıplardı, dünyanın dönüşü beni kendi halimde sevinçli bırakmadı, dünyada neşeliyken felek beni gam esiri etti, birdenbire aşk ortaya çıkıp beni sıkıca tuttu, o büklüm büklüm saç beni yüz sevdaya (veya: karanlığa) saldı, şimdi aşk gamı içinde beni Mecnun'dan daha aşağı sanmayın, sevgili beni konuşma haremine sırdaş yapmaz; yel! sen ki onun sırdaşısın, her an beni anıp ona söyle; ey gül! beni sana dost etmeyen bahttır, sensiz olunca mihnetten ve belâdan hiçbir zaman ayrı [illegible] ey ayrılık el-aman! belâ ve mihnetinden el-aman!

3 Sîne çâk ü dîde nem-nâk ü beden efgârdır
Can hazin hâtır gamin seydâ gönül bîmârdır
Ben bu gam içre ki def'in eylemek nâ-çârdır
Maslahat sordum dediler «maslahat ızhârdır»
Söyledim derd-i dilimni, bildi ol kim zârdır
Kılmadı bir rahm bes kim zâlim «hun-hârdır»
Dâhi izhâr eylemen ne hâcet-i tekrârdır
Eylerem sabr u tehammül tâ hayâtım vardır
Câna yetgeç bende tâ kim kuvvet-i güftârdır
Söylerem ey gül ki senden ayrılık düşvârdır
Sensiz olman ayrı minnetten belâdan bir zaman
El-aman hicran belâ vü mihnetinden el-aman!

3 — Göğüs yarık, göz nemli, vücut yaralıdır; can hüzünlü, gönül gamlı, çılgın gönül hastadır; içinde olduğum bu gamı defetmek çaresi yoktur; ne yapmam lâzım geldiğini sordum: «Yapılacak şey, açığa vurmaktır» dediler; gönlümün derdini söyledim, o, gönlümün inlediğini öğrendi, o zalim ve kan dökücü hiç merhamet etmedi; artık açığa vurmam, tekrara ne lüzum var? Hayatım boyunca sabır ve tahammül ederim, sözün kuvveti canıma varınca, söylerim: Ey gül! senden ayrılık zordur, sensiz olunca mihnetten ve belâdan hiçbir zaman ayrı olmam; ey ayrılık, el-aman! belâ ve mihnetinden el-aman!

2 Fâriğ idim cümle âlemden bilir âlem beni
Ayb ederdi bî-haber sanıp beni-Âdem beni
Koymadı devrân-ı çerh öz hâlime hurrem beni
Şâd iken âlemde çerh etti esîr-i gam beni
Saldı yüz sevdâya ol gîsû-yı ham-der-ham beni
Şimdi Mecnun'dan gam-ı aşk içre sanman kem beni
Yâr çün kılmaz harîm-i vaslına mahrem beni
Sen ki mahremsin sabâ billâh anıp her dem beni
Söyle ey gül kim sana baht eylemez hem-dem beni
Sensiz olman ayrı mihnetten belâdan bir zaman
El-aman hicran belâ vü mihnetinden el-aman!

2 — Bütün âlemden vazgeçmiştim, âlem beni bilir, insanoğlu beni her şeyden habersiz sanıp ayıplardı, dünyanın dönüşü beni kendi halimde sevinçli bırakmadı, dünyada neşeliyken felek beni gam esiri etti, birdenbire aşk ortaya çıkıp beni sıkıca tuttu, o büklüm büklüm saç beni yüz sevdaya (veya: karanlığa) saldı, şimdi aşk gamı içinde beni Mecnun'dan daha aşağı sanmayın, sevgili beni konuşma haremine sırdaş yapmaz; yel! sen ki onun sırdaşısın, her an beni anıp ona söyle; ey gül! beni sana dost etmeyen bahttır, sensiz olunca mihnetten ve belâdan hiçbir zaman ayrı olmam; ey ayrılık el-aman! belâ ve mihnetinden el-aman!

3 Sîne çâk ü dîde nem-nâk ü beden efgârdır
Can hazin hâtır gamin seydâ gönül bîmârdır
Ben bu gam içre ki def'in eylemek nâ-çârdır
Maslahat sordum dediler «maslahat ızhârdır»
Söyledim derd-i dilimni, bildi ol kim zârdır
Kılmadı bir rahm bes kim zâlim «hun-hârdır»
Dâhi izhâr eylemen ne hâcet-i tekrârdır
Eylerem sabr u tehammül tâ hayâtım vardır
Câna yetgeç bende tâ kim kuvvet-i güftârdır
Söylerem ey gül ki senden ayrılık düşvârdır
Sensiz olman ayrı minnetten belâdan bir zaman
El-aman hicran belâ vü mihnetinden el-aman!

3 — Göğüs yarık, göz nemli, vücut yaralıdır; can hüzünlü, gönül gamlı, çılgın gönül hastadır; içinde olduğum bu gamı defetmek çaresi yoktur; ne yapmam lâzım geldiğini sordum: «Yapılacak şey, açığa vurmaktır» dediler; gönlümün derdini söyledim, o, gönlümün inlediğini öğrendi, o zalim ve kan dökücü hiç merhamet etmedi; artık açığa vurmam, tekrara ne lüzum var? Hayatım boyunca sabır ve tahammül ederim, sözün kuvveti canıma varınca, söylerim: Ey gül! senden ayrılık zordur, sensiz olunca mihnetten ve belâdan hiçbir zaman ayrı olmam; ey ayrılık, el-aman! belâ ve mihnetinden el-aman!

RUBAİLER

1.

Hoş ol ki dem-i ecel çekem bâde-i nâb
Ser-mest yatam kabrde tâ rûz-i hisâb
Gavgaa-yı kıyâmette duram mest ü harâb
Ne fikr-i sevâb ola ne pervâ-yı azâb

2.

Def'i gam-ı rûzgârdır bâde mâfid
Ref'i elem-i aşka ruh i sâde mâfid
Terk-i mey ü ma'şûktur ol illet kim
Olmaz ana hiç nesne dünyâda mâfid

3.

Mecnûn oda yandı şu'le-i âh ile pâk
Vâmık suya battı eşkten oldu helâk
Ferhâd hevesle yele verdi ömrün
Hâk oldular anlar menem imdi o hâk

1 — Ölüm ânında sâf şarabı çeksem, mezarda hesap gününe kadar sarhoş yatsam, kıyamet kavgasında sarhoş ve harap dursam, ne sevap düşüncesi, ne de azap korkusu olsa ne hoş olurdu.

2 — Zamanın gamını defetmek için şarap faydalıdır, aşk elemini ortadan kaldırmak için süssüz yanak faydalıdır, fakat şarap ve sevgiliyi terketme hastalığına dünyada hiçbir şey faydalı değildir (= fayda etmez).

3 — Mecnun ah aleviyle ateşte yanıp temizlendi, Vâ- [illegible] ömrünü yele

4.

Her dil ki esîr-i gam-ı hicrân olmaz
Şâyeste-i zevk-i vasl-ı cânân olmaz
Her derd ki var derman ve lik
Bî-derdlerin derdine dermân olmaz

5.

Kimdir ki gamında nâle-i zâr etmez
Derdin sana nâle ile izhâr etmez
Feryâdına hiç kimsenin yetmezsin
Feryâd ki feryad sana kâr etmez

4 — Her gönül ayrılık gamının esiri olmaz, sevgili ile kavuşma zevkine lâyık olmaz, her derdin bir dermanı vardır, lâkin dertsizlerin derdine derman olmaz.

5 — Senin gamınla kim inlemez? derdini sana inilti ile kim açmaz! Hiç kimsenin feryadına gitmezsin, feryat ki, sana feryat fayda etmez.

LEYLÂ İLE MECNUN

[**Leylâ** ile **Kays** daha pek küçük yaşta, okulda iken birbirlerini severler. Leylâ'nın annesi bunu öğrenince, kızını okuldan alır. Kays okula gelip de sevgilisini göremeyince aklı başından gider, çöllere düşer ve **Mecnun** diye anılmaya başlar. Kays'ın babası, oğlunun derdini öğrenince, Leylâ'yı ailesinden isterse de, Kays, mecnun olduğu için kızı vermezler. Adamcağız, oğlunu iyileştirebilmek için Kâbe'ye götürür, fakat Mecnun derdinin çoğalması ve iyileşmemesi için dua eder, duası kabul olunur. Babası çaresiz kalarak evine döner: Mecnun'sa, çölde vahşî hayvanlar ve kuşlarla arkadaş olur. Mecnun'un şiirlerini görüp macerasını öğrenen Nevfel adlı bir kahraman, kızı zorla alıp Mecnun'a vermek için Leylâ'nın kabilesiyle savaşa girişirse de, Mecnun, sevgilisinin kabilesinin galip gelmesi için dua eder, Nevfel yenilir. Mecnun'un duasını öğrenen, yenilmeyi de kendisi için bir haysiyet meselesi sayan kahraman, Leylâ'yı almıyacağına dair and içer, tekrar savaşa girişir, yener ve çekilip gider. Leylâ'yı **İbni Selâm** adlı biriyle evlendirirler. Leylâ ,bir peri tarafından sevildiğini, gerdeğe girerlerse perinin her ikisini de öldüreceğini söyleyerek adamı kandırıp kendisinden uzak tutar. Mecnun'un inkisariyle İbni Selâm ölür, Leylâ, Decnun'u bulmak üzere çöle giderse de **Mecnun onu tanımaz. Mecnun bütün maddi varlıklarla ilgisini kesmiştir, manevî bir aşkla sarhoş bir halde yaşamaktadır. Leylâ ümitsiz bir halde geri döner, bir müddet sonra da ölür. Bunu haber alan Mecnun, Leylâ'nın mezarına koşar, kendisinin de ölmesi için dua eder, duası kabul olunur, düşüp ölür. Sevgilisiyle cennette buluşur.]**

Mecnun'un Leyli vefatından haberdar olup dünyadan gittiğidir.

1 Hem-râhım idin bu yolda ey mâh
Hem-râhı koyup gider mi hem-râh

2 Eflâke tefâhür eyler ey hâk
Kim oldu defînin ol dür-i pâk

3 Zülfüne muârız olma ey mâr
Kim anda mukîmdir dil-i zâr

4 Hâline taarruz etme ey mûr
Kim bağlıdır anda cân-ı mehcûr

5 Âlem hoş idi ki var idi yâr
Çün yâr yok olmasın ne kim var

6 Ey can ten-i hasteden vedâ' et
Bir haste ile yeter nizâ' et

1 — Ey ay (yani: ey ay yüzlü güzel)! bu yolda yoldaşımdın, yoldaş yoldaşını bırakıp gider mi?

2 — Ey toprak! göklere karşı öğün, çünkü o temiz inci sana gömüldü.

3 — Ey yılan! onun saçına saldırma, çünkü orada inleyip sızlayan gönlüm oturuyor.

4 — Ey karınca! benine saldırma, çünkü ayrı düşmüş olan can ona bağlıdır.

5 — Sevgili varken dünya hoştu, madem ki sevgili yok, ne varsa olmaz olsun.

6 — Ey can! hasta vücuttan ayrıl, bir hasta ile çekiştiğin yeter.

7 Müştâkınem ey ecel kerem kıl
Def'-i elem eyle ref'-i gam kıl

8 Kurtar beni ıztırâb-ı gamdan
Ver müjde vücûduma ademden

9 Ref' et ne ise arada hâil
Eyle beni ol nigâra vâsıl

10 Teklif-i visâl eder bana yâr
Bir halvette ki yoktur agyâr

11 Ben gitmemek eylesem hatâdır
Senden bana bir meded revâdır

12 Yâ Rab bana cism ü can gerekmez
Cânânımsız cihan gerekmez

13 Min ba'd zelil ü hâr kılma
Ser-küşte i rûzgâr kılma

7 — Ey ecel! seni özledim, lûtfet, elemi gider, gamı kaldır.
9 — Arada ne engel varsa kaldır, beni o sevgiliye ulaştır.
10 — Sevgili bana rakiplerin bulunmadığı bir yerde kavuşma teklif ediyor.
11 — Ben gitmemezlik edersem yanlış olur, senden bana bir yardım gerekir.
12 — Ey Tanrı! bana vücut ve can gerek değil, sevgilimsiz cihan gerek değil.
13 — Beni bundan sonra aşağı ve hor yapma, zamanede başı dönmüş hale getirme.

14 Efgânda iken gidip kararı
Oldu bu gazel dilinde câri

15 Yandı cânım hecr ile vasl-ı ruh-i yâr isterem
Derd-mend-i firkatem dermân-ı dîdâr isterem

16 Bülbül-i zârem değil bihûde efgaan ettiğim
Kalmışem nâlân kafes kaydında gülzâr isterem

17 Dehr bâzârında kâsiddir metâ-ı himmetim
Bu metâ satmağa bir özge bâzâr isterem

18 Fâni olmak isterem ya'ni belâ-yı dehrden
Râhat-ı cism-i zaîf ü cân-ı efgâr istere m

19 N'ola ger kılsam şeb-i hicran temennâ'yı ecel
Neyleyim çoktur gamım def'ine gam-hâr isterem

20 Çün bekaa bezmindedir dil-dâr ben hem durmazem
Bu fenâ deyrinde bezm-i vasl-ı dil-dâr isterem

14 — Feryat ederken sükûneti gidip gönlünden bu gazel geçti.
15 — Ayrılıkla canım yandı, sevgilimin yanağına kavuşmak isterim ayrılık dertlisiyim, ilâç olarak bir güzel yüz isterim.
16 — İnleyen bülbülüm, feryat edişim boşuna değildir, inleyerek kafeste bağlı kalmışım, gül bahçesi isterim.
17 — Dünya pazarında gayretimin malı kıymetsizdir, bu malı satacak başka bir pazar isterim.
18 — Ölüp dünya belâsından kurtulmak isterim, zayıf cismimin ve yaralı canımın rahat etmesini isterim.
19 — Ayrılık gecesinde eğer eceli dilersem ne olur? ne yapayım, gamım çoktur, gidermek için gam ortağı isterim.
20 — Sevgili madem ki ölmezlik meclisindedir, ben bu ölümlü dünyada durmam, sevgili ile kavuşma meclisini isterim.

21 Çün raz-ı derûnun etti takrîr
Re'yine muvâfık oldu takdîr

22 Gül derdi hadîka-i emelden
Mey içti sürâhi-i ecelden

23 Kabrini kucakladı nigârın
Can sadkası etti ol mezârın

24 Leyli dedi verdi cân-ı şîrin
Ol âşık-ı bî-karâr ü miskin

21 — İçinin sırrını söyleyince alınyazısı düşüncesine uygun düştü.

22 — Emel bahçesinden gül derdi, ecel sürahisinden şarap içti.

23 — Sevgilisinin mezarını kucakladı, canını o mezara hediye etti.

24 — O kararsız ve zavallı âşık «Leylâ» dedi, tatlı canını verdi.

2.

İyileşmesi için Kâbe'ye götürülen Mecnun, aşağıdaki gazeli orada söylemiştir:

1 Yâ Rab belâ-yı aşk ile kıl âşinâ beni
Bir dem belâ-yı aşktan etme cüdâ beni

2 Az eyleme inâyetini ehl-i derdden
Yâ'ni ki çok belâlara kıl mübtelâ beni

3 Oldukça ben götürme belâdan irâdetim
Ben isterem belâyı çü ister belâ beni

4 Gittikçe hüsnün eyle ziyâde nigârımın
Geldikçe derdine beter et mübtelâ beni

5 Öyle zaif kıl tenimi firkatinde kim
Vaslına mümkün ola yetürmek sabâ beni

6 Nahvet kılıp nasîb Fuzûlî gibi bana
Yâ Rab mukayyed eyleme mutlak bana beni

1 — Ey Tanrı! bana aşk belâsını tanıt, beni aşk belâsından bir an ayrı bırakma.

2 — Dertlilerden yardımını eksiltme, yani beni çok belâlara düşür.

3 — Ben var oldukça dileğimi belâdan ayırma, çünkü ben belâyı isterim, belâ beni ister.

4 — Sevgilim gittikçe onun güzelliğini çoğalt, geldikçe derdine beni daha beter düşkün et.

5 — Ayrılığı ile vücudumu o kadar zayıflat ki, yelin beni ona kavuşturması mümkün olsun.

6 — Ey Tanrı! bana Fuzuli gibi kibirlilik verip beni bana bağlama.

3.

Mecnun Nevfel ile tanıştığı zaman, ona bahtını anlatmak için aşağıdaki gazeli söylemiştir:

1 Vefâ her kimseden kim istedim andan cefâ gördüm
Kimi kim bî-vefâ dünyada gördüm bî-vefâ gördüm

2 Kime kim derdimi izhâr kıldım isteyip derman
Özümden bin beter derd ü belâya mübtelâ gördüm

3 Mükedder hâtırımdan kılmadı bir kimse def'i gam
Safâdan dem uran hem-demleri ehl-i riyâ gördüm

4 Ayak bastım reh-i ümmîde ser-gerdanlık el verdi
Emel ser-rîştesin duttum elimde ejdehâ gördüm

5 Fuzûlî ayb kılma yüz çevirsem ehl-i âlemden
Neden kim her kime yüz duttum andan yüz belâ gördüm

1 — Her kimden ki vefa istedim, ondan cefa gördüm, vefasız dünyada kimi gördümse vefasız gördüm.
2 — Kime derdimi açıp derman istedimse, onu kendimden bin beter dert ve belâya tutulmuş gördüm.
3 — Hiç kimse kederli gönlümden gamı gideremedi, kedersizlikten dem vuran arkadaşları iki yüzlü gördüm.
4 — Ümit yoluna ayak bastım, şaşkına döndüm, emel ipinin ucunu tuttum, elimde ejderha gördüm.
5 — Fuzuli! insanlardan yüz çevirsem ayıplama, her kime yüzümü çevirdimse ondan yüz belâ gördüm.

4.

Bir dilencinin esiri kılığına girip, kendisini zincire vuran Mecnun, aşağıdaki gazeli, Leylâ'nın evi önünde, sevgilisine halini bildirmek için söylemiştir:

1 Küfr-i zülfün salalı rahneler imânımıza
Kâfir ağlar bizim ahval-i perîşanımıza

2 Seni görmek müteazzir görünür böyle ki eşk
Sana baktıkta dolar dide-i giryânımıza

3 Cevri çok eyleme kim olmaya nâgeh tükene
Az edip cevr ü cefâlar kıluben cânımıza

4 Eksik olmaz gamımız bunca ki bizden gam alıp
Her gelen gamlı gider şâd gelip yanımıza

5 Gam-ı eyyâm Fuzûlî bize bidâr etti
Gelmişiz acz ile dâd etmeğe sultânımıza

1 — Saçının kâfirliği (yahut: karalığı) imanımıza yarıklar açalı, bizim perişan halimize kâfir ağlar.
2 — Seni görmek imkânsız görünür, sana baktıkça ağlayan gözümüze gözyaşı dolar.
3 — Cevri çoğaltma, belki birdenbire tükenir, cevri azaltıp canımıza her zaman cevir ve cefalar et.
4 — Gamımız eksik olmaz, o kadar ki, yanımıza neşeli gelen herkes bizden gam alıp gamlı gider.
5 — Fuzuli! günlerin gamı bize zulm etti, acz ile sultanımıza adalet istemeye (veya: feryat etmeye) gelmişiz.

5.

Mecnun'u aramak üzere çöle çıkan Leylâ, onu tanımamış, Mecnun kendisini tanıtmak için aşağıdaki gazeli söylemiştir:

1 Ah kim bir dem felek re'yimce devrân etmedi
Vasl dermâniyle def'-i derd-i hicrân etmedi

2 Yârdan bin derd-i dil çektim bu hem bir derd kim
Bildi bin derd-i dilim bir derde dermân etmedi

3 Vâdi-i gurbette can verdim beni ol şâh-ı gül
Bir gece hân-ı visâli üzre mihmân etmedi

4 Dostlar çâk-i girîbânım görüp ayb eylemen
K'ol gülü kim gördü kim çâk-ı girîbân etmedi

5 Ahd ü peymân etti yârim kim «sana yârım» veli
Yârlık vakti sanırsın ahd ü peymân etmedi

6 Akl meydânını zindân-ı belâ bilmez henüz
Kim ki bir müddet cünun mülkünü seyran etmedi

1 — Ah! felek bir an istediğim gibi dönmedi, kavuşma ilâciyle ayrılık derdini gidermedi.
2 — Sevgiliden bin gönül derdi çektim, hem de öyle bir dert ki, bin gönül derdimi bildi, fakat bir derde ilâç vermedi.
3 — Ayrılık vâdisinde can verdim, o gül dalı beni bir gece kavuşma sofrasında misafir etmedi.
4 — Dostlar! yakamın yırtığını görüp ayıplamayın, o gülü kim gördü de yaka yırtmadı?
5 — Sevgilim! «Sana dostum» (veya: «senin sevgilinim)» diye andiçti, fakat dostluk zamanı gelince andiçmedi sanırsın.
6 — Bir müddet delilik ülkesinde dolaşmayan, akıl meydanının belâ zindanı olduğunu henüz bilmez.

7 Sırr-ı aşkın etmedi ancak Fuzûlî aş'kâr
Bu mübarek işi her kim etti pinhân etmedi

6.

Dünyadaki maddî varlıklarla ilgisini kesip, manevî bir aşkla kendinden geçen Mecnun, çölde karşısına çıkan Leylâ'yı tanımaz, aşamaz, aşağıdaki gazel ile, ona ruh halini anlatır:

1 Öyle ser-mestem ki idrâk etmezem dünyâ nedir
Ben kimem sâki olan kimdir mey ü sahbâ nedir

2 Gerçi cânândan dil-i şeydâ için kâm isterem
Sorsa cânân bilmezem kâm-ı dil-i şeydâ nedir

3 Vasldan çün âşıkı müstagni eyler bir visâl
Âşıka ma'şûktan her dem bu istiğnâ nedir

4 Hikmet-i dünyâ vü mâfihâ bilen ârif değil
Ârif oldur bilmeye dünyâ vü mâfihâ nedir

5 Âh ü feryadın Fuzûlî incidüptür âlemi
Ger belâ-yı aşk ile hoşnût isen gavgaa nedir

7 — Aşkının sırrını açığa vurmayan yalnız Fuzuli'dir, bu mübarek işe girişen herkes onu gizli tutamadı.

1 — Öyle sarhoşum ki, dünyanın ne olduğunu anlamam; ben kimim? sâki olan kimdir? şarap nedir bilmem.
2 — Gerçi sevgiliden çılgın gönül için arzu dilerim, fakat sevgili, çılgın gönlün arzusu nedir? diye sorsa bilmem.
3 — Bir kavuşma, âşıkı, kavuşmayı istemez yapar, âşıkın her an sevgiliyi istemez görünmesi nedir?
4 — Dünya ve dünyadakilerin hikmetini bilen ârif değildir, dünya ve dünyadakilerin ne olduğunu bilmeyen âriftir.
5 — Fuzuli! ah ve feryadın âlemi incitmektedir, eğer aşk belâsından hoşnutsan bu kavga nedir?

SEÇİLMİŞ PARÇALAR

I.

GAZELLERDEN SEÇİLMİŞ PARÇALAR

1 Zâhid sual ederse ki meyden nedir murâd
Bizde safâdır anda küdûret cevâb ana

2 Olmazsam her kande kim olsam giriftâr olmadan
Bir belâdır göz bir âfettir dil-i mahzun bana

3 Zâhidâ sen kıl teveccüh gûşe-i mihrâbâ kim
Kıble-i tâat ham-ı ebrû-i dilberdir bana

4 Aşk zevkiyle hoşem terk-i nasihat kıl refik
Ben ki tiryâki-micâzem zehr kâr etmez bana

1 — Sofu: «Şaraptan murat nedir?» diye sorarsa, ona cevabımız şudur :«Bize safa, ona gamdır.»
2— Nerde olsam esir olmadan olmam: bana göz bir belâdır, mahzun gönül bir âfettir.
3 — Ey sofu! sen mihrap köşesine yönel, benim ibadetim güzelin kaşının kıvrımıdır.
4 — Arkadaş! ben aşk zevkinden hoşnudum, nasihatı bırak; ben alışkınım, bana zehir tesir etmez.

5 Tâ giriftârınem âzâd olabilmem gamdan
Hiç kim olmasın ey serv giriftâr sana

6 Deşt dutmak âdetin koymuştu Mecnun aşkta
Şöhret-i şehr olmağın resmın ben ettim ihtirâ

7 Ol büt-i ser-keş salmış cemâlinden nikaab;
Ey selâmet, el-firâk ey akl ü imân el-vedâ

8 Cevri gönlümdür çeken gözdür gören ruhsârını
Allah Allah kâm alan kimdir çeken kimdir teab

9 Kesmedi benden ser-i kûyunda âzârın rakib
Ey Fuzûlî nişe cennet içre yok derler azâb

5 — Ben senin esîrin olduğum için gamdan kurtulamıyorum; ey selvi (yani: ey selvi boylu güzel!) hiç kimse sana esir olmasın.
6 — Aşkta, Mecnun çölde oturmak âdetini koymuştur; şehirde ün alma âdetini de ben icat ettim.
7 — O serkeş put (yani: güzel), yüzünden örtüsünü açmış gelir; ey kurtuluş, artık ayrılıyoruz! Ey akıl ve iman, artık elveda!
8 — Cefayı çeken gönlümdür, yanağını gören gözdür, Allah Allah! zevk alan kim, zahmet çeken kimdir?
9 — Rakip, bana senin köyünde bile azap vermeyi bırakmadı; ey Fuzuli! «cennette azap yok» diye nasıl söylerler ?

10 Çâk-i sinemden gönül çıktıkça şâd olsam n'ola
Öyle âfetten yakasın kurtaran olmaz mı şâd

★

11 Koyma nákıs ehl-i derd içre Fuzûlî'ni tabib
Eyle bir derman ki derdin ede gün günden ziyâd

★

12 Câm dut der sâki-i gül-çehre zâhid terk-i câm
Ey gönül fikr eyle gör kim hangısın dutmalı pend

★

13 Bana zamân ile Mecnun mukaddem olsa n'ola
Oyunda şâh berâber değil piyâde ile

★

14 Benem müderris-i ilm-i cünun kanı Mecnun
Ki bir murâd ala devrimde istifade ile

10 — Gönül benim göğsümün yarığından çıktıkça neşelensem ne olur? Öyle âfetten yakasını kurtaran neşelenmez mi?

11 — Hekim! dertliler içinde Fuzuli'yi eksik bırakma, bir ilâç ver ki, derdini günden güne çoğaltsın.

12 — Gül yüzlü sâki: «Kadeh tut», sofu ise: «Kadehi bırak» der; ey gönül! düşün, acaba hangi nasihatı tutmalı?

13 — Mecnun zaman bakımından benden önce geldiyse ne olur? Oyunda (yani: satranç oyununda) şah ile piyâde bir arada değildir.

14 — Delilik ilminin profesörü benim, Mecnun nerde? Devrimde istifade edip bir murat alsın.

15 Bana sağınma Fuzûlî gam içre Mecnun tek
Ki ben ziyadeem andan gam-ı ziyâde ile

★

16 Ey Fuzûlî kime derd-i dilimi şerh kılam
Yok benim gibi yanan âteş-i hicrân içre

★

17 Ey Fuzûlî bende râhat koymadı şeydâ gönül
İsterem kim kurtulam andan verem bir dil-bere

★

18 Hâk-i kûyun Kâbe-ye nisbet kılan bilmez mi kim
Bunda her dem anda bir nevbet olur vâcib tavâf

★

19 Gâh ma-mûr kılar bâde beni gâh harâb
Görünüz gâh yapıp gâh yıkan mi'marı

★

15 — Fuzuli! gam içinde beni Mecnun gibi sanma, ben bu fazla gamla ondan daha üstünüm.

16 — Ey Fuzuli! gönlümün derdini kime açıklayayım! Ayrılık ateşi içinde benim gibi yanan kimse yok.

17 — Ey Fuzuli! çılgın gönül bende rahat bırakmadı; onu bir gönül götürücüye (yani: güzele) vereyim de, kurtulayım istiyorum.

18 — Senin köyünün toprağını Kâbe'yle karşılaştıran bilmez mi ki, burada her ân, orada bir kere tavaf gerektir.

19 — Şarap beni kâh imar eder, kâh harab eder: kâh yapıp, kâh yıkan mimarı görünüz.

20 Fuzûlî ayrı düştün yârdan sabr etmeğe yer yok
Düşüp sahraya efgaan edelim sen ayrı ben ayrı

★

21 Tâ nigârım basa başım üzre gâhi bir kadem
Ey musavvir reh-güzârı üzre çek timsâlimi

★

22 Ey Fuzûlî bes ki gam-nâk oldu ahvâlin soran
Gamdan ölsem hiç kim sormaz dahi ahvâlini

★

23 Ey her maraz ilâcına hükm eyleyen tabib
Bîmar-ı derd-i aşk olanın yok mu çâresi

★

24 Ey söyleyen Fuzûlî'ye aşk içre sabr kıl
Söyle bu merhem ile kimin bitti yâresi

★

25 Terk-i mey ettin ey gönül eyyâm-ı gül gelir
Elbette bu işin çekilir bir nedâmeti

★

20 — Fuzuli! sevgiliden ayrı düştün, sabretmeye yer yok (veya: lüzum yok), sahraya düşüp sen ayrı, ben ayrı feryat edelim.

21 — Ey ressam! resmimi sevgilimin geçeceği yol üzerine yap ki, arasıra başımın üstüne ayağını bassın.

22 — Ey Fuzuli! senin ahvalini soran gamlı oldu, yeter, gamdan ölsen artık hiç kimse ahvalini sormaz.

23 — Ey, her hastalığa ilâç veren hekim! aşk derdiyle hasta olanın çaresi yok mu?

24 — Ey! Fuzuli'ye: «Aşkta sabret» diyen, söyle, bu merhemle kimin yarası bitti?

25 — Ey gönül! şarabı bıraktın, gül mevsimi gelir, elbette bu işe pişman olunur.

26 Ey ecel can tamam etme Fuzûlî'den kim
Bir kemân-ebrûya çoktan anı kurbân etti

★

27 Bildim tarik-i aşk hater-nâktir velî
Ben dönmezem bu yoldan ölüm olsa gaayeti

★

28 Yığdı benim başıma dehr gamın neylesin
Bâdiye-i aşkta ben gibi âvâre yok

★

29 Çâk görüp göğsümü kılma ilâcım tabîb
Zâyi' olur merhemin bende biter yara yok

★

30 Medrese içre müderris verdiği bin dersten
Yeğdürür meyhânede bir câm vermek bir güzel

★

31 Seni cânân sanırım çık bedenimden ey can
Ben ü cânânın arasında çok olma hâil

26 — Ey ecel! Fuzuli'nin canına tamah etme, bir keman kaşlıya onu çoktan kurban etti.

27 — Aşk yolunun sonu tehlikelidir, biliyorum, lâkin sonu ölüm olsa bile ben bu yoldan dönmem.

28 — Dünya bütün gamını benim başıma yığdı; ne yapsın? aşk çölünde benim gibi başka bir âvare daha yok.

29 — Hekim! göğsümü yarılmış görüp de ilâç verme, benim yaram bitmez, merhemin ziyan olur.

30 — Meyhanede bir güzelin bir kadeh vermesi medresede müderrisin verdiği bin dersten daha iyidir.

31 — Ey can! seni sevgilim zannediyorum, vücudumdan çık da benimle sevgilim arasında engel olma.

32 Severim zâhidi kim gûşe-i mihrâbı sever
Ham-ı ebruna rakîbim olup olmaz mâil

★

33 Hâsılın oldur gam-ı cânânda âhir terk-i can
Bu imiş kısmet Fuzûlî hâh ağla hâh gül

★

34 Levh-i âlemden yudum eşk ile Mecnun adını
Ey Fuzûlî ben dahî âlemde bir ad eylerem

★

35 Demen Mecnun'a fâik kim başında kuş yuva dutmuş
Benem âşık ki seyl-i eşkimi başımdan aşırdım

★

36 Fuzûlî aşkı mühlik derdim ol meh-veş inanmazdı
Bî-hamdillâh ki can vermek tarîkiyle inandırdım

★

37 Cânı cânan dilemiş vermemek olmaz ey dil
Ne nizâ' eyleyelim ol ne senindir ne benim

32 — Sofuyu severim, çünkü mihrabın köşesini sever, rakibim olup da senin kaşının kıvrımına mail olmaz.

33 — Elde ettiğin şey şudur: Sevgilinin gamiyle sonunda can vermek: Fuzuli! kısmet bu imiş, ister ağla, ister gül.

34 — Dünya levhasından Mecnun'un adını gözyaşıyla sildim; ey Fuzuli! dünyada ben de bir ad bıraktım.

35 — Başında kuş yuva yapmış diye Mecnun'a üstün demeyin, asıl âşık benim, gözyaşımın selini başımdan aşırdım.

36 — Fuzuli! aşkın «tehlikeli» olduğunu söylerdim de o aya benzeyen güzel inanmazdı, hamdolsun ki, can vermek yoliyle (= suretiyle) inandırdım.

37 — Ey gönül! canı sevgili istemiş, vermemek olmaz; niçin çekişelim! o ne senindir, ne benim.

38 Secdedir her kande bir büt görsem âyinim benim
Hâh kâfir hâh mü'min dut budur dinim benim

39 Bende sâkin oldu derd-i aşk Mecnun'dan geçip
Andan artıktır meğer aşk içre temkinim benim

40 Kimi huş-yâr görsen sen ana ver câm ey sâki
Bî-hamdillâh Fuzûlî mesttir gaflet şarâbından

41 Aşk nâmûsu ben ü Mecnun'a düşmez lâ-cerem
Gam yükün çekmekteyim ben bir zaman ol bir zaman

42 Taşlara dövüp başımı rüsvâ gezer oldum
Ey akl kaçıp kurtulagör derd-i serimden

43 Verme hüsn ehline yâ Rab kudret-i resm-i cefâ
Çün cefâ çekmekte aşk ehline tâkat vermedin

38 — Her nerde bir put (yani: güzel) görsem benim âyinim secde etmektir; ister kâfir, ister müslüman olsun, benim dinim budur farzet.

39 — Aşk derdi Mecnun'dan geçip bende yerleşti, aşkta benim temkinim ondan daha çoktur.

40 — Ey sâki! kimi ayık görürsen sen kadehi ona ver, Fuzuli hamdolsun, gaflet şarabiyle sarhoştur.

41 — Hasılı, aşk namusu bana ve Mecnun'a düşmez: ben bir zaman, o bir zaman gam yükünü çekmekteyiz.

42 — Başımı taşlarla dövüp dile düşerek gezer oldum, ey akıl! kaç da başımın derdinden kurtul.

43 — Ey Tanrı! güzellere cefa etme kudreti verme, çünkü cefa çekmek için âşıklara takat vermedin.

44 Ey Fuzûlî öldün efgaan etmedin rahmet sana
Rahm kıldın halka efgaanınla zahmet vermedin

★

45 Sabâ lûtf ettin ehl-i derde dermandan haber
verdin
Ten-i mahzûna candan câna cânandan haber
verdin

★

46 Ey Fuzûlî öyle kim bimâr-ı derd-i aşksın
Yokdürür ölmekten özge hiç dermânın senin

★

47 Mey-i gül-gûna dedin «akla ziyandır» zâhid
Bu mudur akl ki terk-i meyl-i gül-gûn ettin

★

48 Ey Fuzûlî ben melâmet gevferinin genciyim
Ejderhâdır kim yatar çevremde zencir-i cünûn

★

44 — Ey Fuzuli! öldün, fakat feryat etmedin, sana rahmet; halka acıdın, onlara feryadınla zahmet vermedin.

45 — Yel! lûtfettin, dertlilere ilâçtan haber verdin; mahzun vücuda candan, cana sevgiliden haber verdin.

46 — Ey Fuzuli! aşk derdiyle öyle hastasın ki, ölmekten başka hiçbir ilâcın yoktur.

47 — Sofu! gül renkli şarabın akla zara rolduğunu söyledin, gül renkli şarabı bıraktın, akıl bu mudur?

48 — Ey Fuzuli! ben kınanma cevherinin hazinesiyim, çevremde yatan delilik zinciri de yılandır (yani: çevremdeki delilik zinciri, hazineyi bekleyen yılana benzemektedir).

49 Bu ne sırdır sırr-ı aşkın dimeden bir kimseye
Şehre düşmüş ben seni sevdim diye âvâzeler

★

50 Esîr-i derd-i aşk u mest-i câm-ı hüsn çok ammâ
Biziz meşhur olan: Leylî sana Mecnun bana
derler

★

51 Rakîb kılsa cefâ ben vefâ veli şâdım
Ki yahşı yahşıya uğrar yaman yamana yeter

★

52 Benim kim bir leb-i handan için giryanlığım
vardır
Perîşan turralar devrinde ser-gerdanlığım vardır

★

53 Başım taht-ı revandır tâc-ı zerrin şu'le-i âhım
Görün kim devlet-i aşk ile ne sultanlığım vardır

★

54 Ey dil hazer kıl âteş-i ahımla yanmasın
Cismim ki derd kuşlarına âşıyânedir

49 — Bu ne sırdır? aşkının sırrını hiç kimseye söylemeden, şehre «ben seni sevdim» diye sesler yayılmış.

50 — Aşk derdinin esiri ve güzellik kadehinin sarhoşu çoktur ama, meşhur olan biziz: sana Leylâ, bana Mecnun derler.

51 — Rakip cefa etse, ben vefa göstersem de neşeliyim, çünkü iyi iyiye uğrar, kötü kötüye gider.

52 — Benim gülen bir dudak için ağladığım vardır, dağınık kâküller devrinde şaşkınlığım vardır.

53 — Başım tahtıravandır, âhımın alevi altın tacımdır, aşk devletinde nasıl bir sultanlığım vardır, görün.

54 — Ey gönül! çekinerek hareket et, vücudum dert kuşlarının yuvasıdır, ahımın ateşiyle yanmasın.

55 Benden Fuzûlî isteme eş'âr-ı medh ü zem
Ben âşıkım hemîşe işim âşıkaanedir

★

56 Berî oldum Fuzûlî gayrdan ol dil-rübâ ancak
Enîsim mûnisim yârim nigârim nâzenînimdir

★

57 Düştüm belâyı aşka hıred-mend-i asr iken
İl şimdi benden aldığı pendi bana verir

★

58 Ney gibi cismim oldu okundan delik delik
Dem urduğumca yerli yerinden sadâ verir

★

59 Lebi şirinlerin zevkiyle Ferhâd-ı benim asrın
Yanımda cem'olan seng-i melâmet Bî-sütunum-
dur

★

60 İşit derd-i dilim efsâne-i Mecnun'a meyl etme
Kim ol efsâneden hem anlanan mutlak bu maz-
mundur

★

55 — Fuzuli! benden övme ve yerme şiirleri isteme, ben âşıkım, işim daima âşıkanedir.

56 — Fuzuli! başka kimseden uzaklaştım; arkadaşım, alışık olduğum yârim, sevgilim, nazlım ancak o gönül kapıcı (= sevgili) dir.

57 — Devrin akıllısı iken aşk belâsına düştüm, el şimdi benden aldığı nasihatı, bana verir.

58 — Senin okunla vücudum delik delik oldu, nefes alıp verdikçe yerli yerinden ses verir.

59 — Dudağı tatlı güzellerin zevkiyle, zamanın Fer-
hat'ı benim, yanımda toplanan kınanma taşları benim Bi-
sütun'umdur .

60 — Gönlümün derdini işit, Mecnun'un efsanesine meyletme, çünkü o efsaneden anlanan şey zaten bu maz-
mundur.

61 Bana cem'olur kande kim var bir gam
Benem mülk-i aşk içre Mecnun'a vâris

★

62 Fuzûlî kıl feryâd ü figaanım tire gerdûnu
Henüz ol mâh sormaz kim ne feryâd ü figandır bu

★

63 Dem-be-dem cânımı ey derd ü belâ incitmen
Lûtf edin bir iki dem kim size mihmandır bu

★

64 Ey Fuzûlî muttasıl devran muhâliftir sana
Gaaliba erbâb-ı isti'dâdı devran istemez

★

65 N'ola ger öldürse fâni kûh-ken ben bâkiyem
Aşk bizdendir bekaa yoktur yok olmaz varımız

★

61 — Nerde bir gam varsa bende toplanır, aşk ülkesi içinde Mecnun'un mirasçısı benim.

62 — Fuzuli! feryat ve figanım dünyayı kararttı, o ay (yani: o ay yüzlü güzel) henüz «Bu ne feryat, ne figandır?» diye sormaz.

63 — Ey dert ve belâ! canımı her an incitmeyin, bir iki an lûtfedin ki, bu size misafirdir.

64 — Ey Fuzuli! dünya sana daima muhaliftir, dünya istidatlı kimseleri istemiyor galiba.

65 — Ölümlü dağ kazıcı (yani: Ferhat) eğer öldüyse
ne çıkar, varlığımızın yok olması yoktur (yani: yeryüzünde
âşıklar hiçbir zaman yok olmayacağı için, aşk da yok ol-
mayacaktır).

66 Sûret-i divâr ediptir hayret-i aşkın bizi
Gayr seyr-i bâğ eder biz künc-i mihnet bekleriz

★

67 Kârvân-ı râh-ı tecrîdiz hater havfın çekip
Gâh Mecnun gâh ben devr içre nevbet bekleriz

★

68 Yattılar Ferhâd ü Mecnun mest-i câm-ü aşk olup
Ey Fuzûlî biz onlar yattıkça sohbet bekleriz

66 — Senin aşkının şaşkınlığı bizi duvar gibi yapmıştır, başkaları bahçede dolaşır, biz mihnet köşesi bekleriz.
67 — Tanrıya yönelme yolunun kervanıyız, tehlike korkusu çekip, zamanın içinde (yani: devir devir) kâh Mecnun, kâh ben nöbet bekleriz.
68 — Ferhat ve Mecnun aşk kadehiyle sarhoş olup yattılar; ey Fuzuli! onlar yattıkça biz sohbet bekleriz.

LEYLÂ VE MECNUN'DAN SEÇİLMİŞ PARÇALAR

1 Ger gelse ecel benim nem ala
Cânım hod yok meğer gam ala

★

2 Sal gönlüme derd-i aşktan gam
Her lâhza vü her zamân ü her dem

★

3 Her kande ki âlem içre gam var
Kıl gönlümü ol gama giriftâr

★

4 Gel ağlayalım bu mâcerâya
Bir dem koşalım sadâ sadâya

★

5 Gez bir nice gün benimle hem-râh
İnsan deyip etme benden ikrâh

★

1 — Eğer ecel gelse benim neyimi alır? Canım yok, olsa olsa gam alır.
2 — Her lâhza, her zaman, her an gönlüme aşk derdinden gam sal.
3 — Dünyanın her neresinde gam varsa gönlümü o gama esir et.
4 — Gel bu maceraya ağlayalım, bir an sada sadaya koşalım.
5 — Benimle yoldaş olup günlerce dolaş, insan deyip benden iğrenme.

6 Olmuştu beşerden öyle bîzar
Kim öz aksin sanırdı ağyâr

★

7 Ben cân ile isterem çekem gam
Bin can dilerem gam içre her dem

★

8 Can bâr-ı beden götürmez oldu
Göz reng-i vücûdu görmez oldu

★

9 Cânım cânı gözüm çirâğı
Rahm eyle ki geldi rahm çağı

★

10 Her derd ki var Leyli aldı
Ma'lûmdürür sana ne kaldı

★

11 Sende bilirim ki lûtf çoktur
Ne sûd ki bende baht yoktur

★

6 — İnsandan öyle usanmıştı ki, kendi aksini başkaları (veya: rakipler) sanırdı.

7 — Ben canla gam çekmek isterim, her an gam içinde bin canım olsun dilerim.

8 — Can vücudumun yükünü taşıyamaz oldu, göz vücudumun rengini göremez oldu.

9 — Canımın canı! gözümün mumu (yani: gözümün nuru)! merhamet et ki merhamet zamanı geldi.

10 — Ne kadar dert varsa Leylâ aldı, sana ne kaldı bellidir.

11 — Bilirim ki sende lûtuf çoktur, ne fayda ki, bende talih yoktur.

12 Başlarda belâyı görüp akl
Bir özge makaama eyledi nakl

★

13 Boynum kolunu diler havâdan
Lâ'lim lebini sorar sabâdan

★

14 Rûhum ki bedendedir senindir
Her neş'e ki bendedir senindir

★

15 Ya ver bana mihnetimce takat
Yâ tâkatim olduğunca mihnet

★

16 Bende olan âşikâr sensin
Ben hod yokum ol ki var sensin

★

17 Ger ben ben isem nesin sen ey yâr
Ger sen sen isen neyim ben-i zâr

★

12 — Akıl, başlarda belânın çok olduğunu görüp başka bir yere taşındı.

13 — Boynum havadan kolunu diler, lâ'lim (yani: lâ'l gibi kırmızı dudağım) yelden dudağını sorar.

14 — Vücudumdaki ruhum senindir, bendeki her neşe senindir.

15 — Ya bana mihnetim olduğu kadar takat ver, yahut da takatim olduğu kadar mihnet ver.

16 — Bende görünen sensin, ben yokum, var olan sensin.

17 — Ey sevgili! eğer ben ben isem, sen nesin? Eğer sen sen isen, ben neyim?

18 Aşk derdinin devâsı kaabil-i derman değil
Terk-i can derler bu derdin mu'teber dermânına

19 Yâr mihmânımız oldu gelin ey cân ü gönül
Kılalım sarf nemiz var ise mihmânımıza

20 Cânı cânan ittihâdı fâriğ eyler cismden
Cismden âgâh olan can vâsıl-ı cânan değil

21 Fezâ-yı aşkı çün gördüm salah-ı akldan dûrum
Beni rüsvâ görüp ayb etme ey nâsih ki ma'zûrum

22 Ger derse Fuzûlî ki güzellerde vefâ var
Aldanma ki şâir sözü elbette yalandır

18 — Aşk derdinin ilâçla tedavisi kabil değildir, bu derdin ilâcının adı can vermektir.

19 — Ey can ve gönül! sevgili, misafirimiz oldu, gelin, nemiz varsa misafirimiz için harcayalım!

20 — Sevgili ile birleşme, canı vücuttan vazgeçtirir, vücuttan haberdar olan can, sevgiliye kavuşamaz.

21 — Aşkın sonsuz göğünü gördüğüm için aklımı başıma toplamam mümkün değil; ey nasihatçi! beni dile düşmüş görüp de ayıplama.

22 — Fuzuli, eğer: «Güzellerde vefa var» derse, aldanma ki şair sözü elbette yalandır.

23 Anıp tenhâlığı kabr içre nefret eyleme zinhâr
Tarîk-i üns tut kim her avuç toprak bir âlemdir

24 Hayâl ile tesellidir gönül meyl-i visâl etmez
Gönülden taşra bir yâr olduğun âşık hayâl etmez

SON

23 — Mezarda yalnızlığı anıp da sakın nefret etme, alışmaya çalış, çünkü her avuç toprak bir insandır.

24 — Gönül kavuşmaya meyletmez, hayal ile teselli bulur; âşık, gönlün dışında bir sevgili bulunduğunu hayal etmez.

İÇİNDEKİLER: